

Приморске новине

лист ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА IX • БРОЈ 182. • 25. ДЕЦЕМБАР 1980.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ОПШТИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА СК

ОЦЈЕНА ЈЕДНОГОДИШЊЕГ РАДА

У четвртак, 18. децембра, одржана је сједница Општинске конференције Савеза комуниста из којој је разматран извјештај о раду Конференције, њених органа и тијела у протеклом једногодишњем периоду. Усвојен је програм Општинске конференције за следећу годину и изабран за предсједника Конференције с једногодишњим мандатом Недељко Далчевић, директор Културног центра.

У извјештају о раду Општинске конференције, информацији о активностима члановима СК у Социјалистичком савезу и уводним излашћањима Рака Дулетића и Рада Греговића истакнуто је да се активност овог највишег партијског тијела у комуни заснивала углавном на програму рада који је Конференција дојијела на изборном састанку, а садржај програма чинила је актуелна проблематика коју је наметнула ситуација изазвана катастрофалним земљотресом. Истовремено су праћени текући задаци који су произлазили из програма рада Савеза комуниста Црне Горе. Читав рад одвијао се уз непосредну сарадњу основних организација, преко органа Општинске конференције и њених тијела, као и повремених радних група. Континуирано је коришћен метод међусобног информисања на релацији основне организације — Општинска конференција. Ова ква пракса примјењивана је у припремању информација и анализа, а настојало се да се при томе укључи што већи број чланова Конференције, секретари основних организација, представници друштвено-политичких организација, Скупштине општине, организација удруженог рада, мјесних и самоуправних интересних заједница и актива радника комуниста.

Међутим, и поред тога што је знатно унапријеђен метод рада, испољиле су се и изјвесне слабости. То се, у првом реду, односи на остваривање тјешњег контакта на релацији основна организација СК — Општинска конференција. Чланови Конференције треба да буду носиоци иницијатива у основним организацијама и средини у којој раде. Недовољна је била њихова активност на сјед-

(Наставак на 2. страни)

ницама Конференције и у основним организацијама које су их делегирале. Чланови СК у органима и тијелима Социјалистичког савеза, мјесним конференцијама и другим облицима организованог дјеловања морају се најконкретније бавити свим животним проблемима средине. На тај начин ће најбоље допринети побољшању рада ССРН као најширеог фронта свих друштвених снага. Није доволно праћен рад делегата Општинске конференције СК у Конференцији ССРН и друштвено-политичком вијеву Скупштине општине. Због тога Конференција није могла више утицати на рад ових друштвених институција.

Активност Општинског комитета Савеза комуниста

Садржај рада Комитета и осталих тијела Конференције био је обиман, разноврstan и неома сложен. Није било значајнијег подручја из области живота и рада наше комуне које није више пута разматрано. Општински комитет се посебно ангажовао на спровођењу у живот усвојених ставова, мјера и закључака Општинске конференције. Обезбијеђена је стапна сарадња са секретарима основних организација и у ту сврху организована су честа савjetovanja. Чланови радних група Општинске конференције и Комитета присуствовали су састанцима основних организација. Установљена је пракса повременог информисања из основних организација о текућој проблематици, што је утицало на благовремено реаговање Општинске конференције и њених органа. Проширеним сједницама Комитета присуствовали су предсједници друштвено-политичких организација, Скупштине општине, Извршног одбора и других органа, зависно од проблематике која је разматрана.

Одмах послије прошлогодишњих избора сви чланови Комитета задужени су за поједине секторе рада. На тај начин обезбијеђена је редовна информисаност о свим подручјима дјеловања у нашој општини. Најчешће су ко-ришћени зборови комуниста по

ПРОСЛАВЉЕНА 36-ГОДИШЊИЦА ОСЛОБОЂЕЊА

На нове подвиге инспирисаће нас живот и дјело друга Тита

На свечаној сједници Скупштине општине и друштвено-политичких организација, одржаној 22. новембра 1980. поводом тридесетшестогодишњице ослобођења нашега краја, о досадашњим резултатима говорио је Предраг Ђулафић, предсједник Скупштине општине, који је, између остalog, рекао:

„Историја овог краја саздана је од вјековног хровања с тубјином, када се радио о бити или не бити и одолијевало увијек вишеструком бројјем и далеко боље наоружаном крвнику. Синови ове сунчане ривијере и њеног кршевитог залеђа, да би прехранили себе и своје, од давнина су одлазили у најам и печалбу, најприје — у XIV и XV столећу — у Бари и Венецију, а касније, све до другог свјетског рата, у Коринт, Персију, Цариград, Меклико, Неваду, Аризону и Австралију. Пробијали су путеве, градили мостове, исушивали мочваре. Слабо плаћени, радили су као дрвосјече и рудари... Остајали су годинама у туђини, многи и умирали — читава гробља тамо су засновали — а враћали се у стари крај кад би домовини затребало да је грудима својим бране или да би — изнемогли и рударском болешћу нагрижени — умрли у завичају...

Године четрдесет и прве 13. јула запламсале су устаничке ватре и овдје на нашој обали, на прагу непријатељских гарнизона, на пушкомет од њихових бункера и утврђења. Од Лучице — прве поморске битке у нашем ослободилачком рату, и Брајића — где је до ногу потучен батаљон црних кошуља, преко Паштровнице — где су се устаници борили са четрдесет пута бројнијим непријатељем, кренули су са Паштровском горе синови овог краја у историју и легенду. Њих

504 на броју сврстали су се у батаљон слободе коме су дали име посљедњег паштровског кнеза, Стевана Штиља новића. Са Ловћенским одредом стиши ће њих четрдесет и седморица на пљевальске бункере, затим на бојишта Катунске и Љешанске нахије, Црквина, Опасанице,

(Наставак на 6. страни)

Одлучно у строју револуције

Учесници свечане сједнице Скупштине општине Будва, одржане поводом тридесетшестогодишњице ослобођења наше општине, упутили су Предсједништву СФРЈ и Предсједништву СКЈ сљедећи телеграм:

Изражавајући мисли и жеље наших радних људи и грађана, упућујемо вам најсрдчније поздраве и увјеравања да ћemo, вођени Титовим идејом, непоколељиво сlijediti његову визионарску мисао, одлично стјати у строју наше револуције и досљедно сlijediti put ka историјским циљевима радничког Југославије.

У овом свечаном тренутку, сумирајући резултате постигнуте радом и одрицањима у овој за наше радне људе и грађана изузетно тешкој години, присječamo se трагичним априлским дана 1979. године, када све оно што људска рука извја изаја вјекове, демонска ћуд земљине утробе за један тренутак и разори.

И наша Будва, јадранска љепотица, поклекну пред сувором стихијом у судару с подмуклом силом природе. Поклекну Будва, алија осталој народ и вјера у човјека. Из свих крајева наша земља, и из многих других земаља, потече ријека солидарности. А помоћ и солидарност, када сав плод труда и зиона генерација у једном тренутку оде у неповрат, дјеве као мелем на рану, као чврст ослонац који добија огромне материјалне и моралне димензије, уливајући снагу и спремност на жrtve и одрицања. И човјек опет постаде човјек, највијут да сваком злу гледа у очи, да га савлађује одважиши, снагом и заједничким прегнущијима.

Захваљујући солидарности читаве наше заједнице и напорима свих наших снага на челу са Савезом комуниста, успјешно смо превазилазили многобројне посљедице катастроfalnog земљотреса. Захваљујући томе, Будванска ривијера постјаје издана у дан свељепши и изграђенија. Подигнути су нови стамбени објекти и смјештене породице које су биле без крова над главом. Санирани су и изграђени угоститељско-туристички објекти, школе, дјечији вртићи, Дом здравља, Административни центар и многи комунални и инфраструктурни објекти од виталног значаја, чиме су створени услови за нормалан рад привредних и друштвених организација.

Сјесни великих напора које читаво друштво улаже, наша стапна брига и првопрврзедни задатак биће окренут ка остваривању основних стабилизационих програма, што ће бити сигуран предуслов разрешавања садашњих и будућих проблема.

Обавезујемо се да ће наша активност и даље бити усмјерена на јачање и развијање самоуправних односа, учвршћивање и продубљивање социјалистичке демократије и социјалистичких друштвених односа на свим нивоима.

Визионарска идеја друга Тита о колективном раду и одговорности у друштвено-политичким и другим органима и организацијама биће наша стална обавеза и брига и као црвених прволичачи се у свим нашим прегнущијима.

Поносни што смо грађани Социјалистичке Федерativne Републике Југославије и досљедни сlijedbenici Titoovog dјela, mi ћemo, dragi другови, улагати и даље све своје снаге на спровођењу у живот политичке и програма Савеза комуниста Југославије, изграђујући љепши живот на гранитним темељима краљу извојених тековина наше социјалистичке револуције".

НОВОГODИШЊЕ ПРАЗНИКЕ

И НОВУ 1981. ГОДИНУ

ОД СВЕГ СРЦА ЧЕСТИТАМО СВИМ РАДНИМ ЉУДИМА И ГРАЂАНИМА НАШЕ ОПШТИНЕ, УЗ НАЈЉЕПШЕ ЖЕЉЕ ДА И УБУДУЋЕ ПОСТИЖУ СВЕ ВЕЋЕ РЕЗУЛТАТЕ У ИЗГРАДЊИ НАШЕ ДОМОВИНЕ

РЕДАКЦИЈА „ПРИМОРСКИХ НОВИНА“

Општинска конференција Савеза комуниста оцјенила једногодишњи рад

(Наставак са 1. стране)

мјесним заједницама, што се по казало као веома добро послје земљотреса.

Рад комисија Општинске конференције

Активност комисија Општинске конференције СК није била равнотежна, па се, на основу до садашњег искуства, сугерира њиво свестранство ангажовање у решавању актуелних питања која спадају у њихов домен. С овиром на значај ових тијела, у будуће треба више пажње посве тити унапређивању метода њивог рада. Нарочито се захтијева што веће ангажовање Активне раднике-комуниста, непосредних производача, који би требао да оствари што већи утицај у стамбеној изградњи из средстава солидарности, у расподели становка, остваривању кла сно-социјалне структуре чланст вина СК и у другим питањима од значаја за остваривање улоге ради чничког класе. Актив треба да се ангажује и на плану запошљавања и кадровске политике, спро војеља мјера економске стабилизације, побољшања услова рада и животног стандарда радника. Неопходно је више него до сада активизирати одређене проблеме и предлагати одговорна рјешења основним организацијама, Општинском комитету и Општинској конференцији Савеза комуниста.

Економска стабилизација

Економске стабилизације већ дуже времена заузима значајно место и у дјеловању организација Савеза комуниста. Активност на овом плану произлази из закључака Предсједништва ЦК СКЈ и ЦК СК Црне Горе о актуелним идејно-политичким питањима остваривања политичке економске стабилизације. Општинска конференција је искри стаисала задатак на овом пла ту и донијела акциони програм, управо она је овим проблемима посветила три сједнице — за доношење акционог програма, анализу пословања привреде и аналиzu и личне потрошње. Активним програмом прецизирани су задаци, утврђени рокови и одре Ѣени носиоци послова. Упоредо су донијети и планови штедње. Општински комитет формирао је радну групу за спровођење у љивот ових задатака.

У прошлој години текиши активности организација Савеза комуниста било је усмјерено на досљедно остваривање развоја самоуправних друштвених односа са развијањем доходних односа у удржаном раду, динамизирањем привредних активности, уз пове ћање девизних ефеката, домаќинско газдовање друштвеним средствима и штедње на свим секторима. Инсистирано је и на усклађивању инвестиционе потрошње са изворима представа и поред тога што је на нашем по дручу изразито наглашана по треба за улагавањем.

На подручју наше општине, и поред организованог и непрекидног дјеловања основних организација и foruma Савеза комуниста, дошло је до изражавања извесне слабости у спровођењу политичке економске стабилизације и утврђених опредељења на плану обнове и изградње. У инвестиционој потрошњи направљени су промашаји чије не се по сљедише тешко превазићи. Овде се мисли на непривредне инвестиције без покрића у намјенским изворима и нерационално коришћење средстава, јер, такође, није поступало у складу с утврђеним опредељењима. Још увијек се осјејају негативне тенденције у вези неуслаженог кретања личних доходака са резултатима рада.

Инсистирано је да чланови Савеза комуниста ефикасније дјелују да се усвоје

на политика досљедно спроводи. Треба улагати систематске напоре у циљу боље организације рада, повећања продуктивности, смањења из датака за репрезентације и службена путовања, као и за разноврсна ангажовања. Неопходно је појачати напоре да би се побољшала снабдевеност тржишта и поштовала утврђена политика цијена. Брига за заштиту стандарда радника и грађана с иским личним дохома треба да буде предмет ширег ангажовања Савеза комуниста и свих друштвено-политичких организација. Чланови Савеза комуниста, нарочито они који обављају значајне друштвене послове, сносе посебну одговорност за онемогућивање неприхватљиве практике одлучујања у оквиру ужих група. Треба стати на пут врло израженим тенденцијама развијања друштвених средстава и присвајања друштве не ренте од стране појединача.

Развој и унапређивање си стема социјалистичке са моуправне демократије

Конференција и Комитет улагали су напоре на учвршћивање самоуправног друштвено-економског и политичког положаја радних људи и грађана у организацијама удржаног рада, мјесним заједницама и другим облицима друштвеног организовања. Критички су оцењивани досадашњи односи и вођене расправе о овим питањима на Општинској конференцији и у Комитету. Истовремено је у том правцу подстицана активност у основним организацијама, али се још увијек запажају бројне слабости, на речито у функционисању делегатског система, у основним организацијама удржаног рада и друштвеним службама. Зато предстоји улагање напора на остваривању суштинских циљева напенг политичког система и непосредне самоуправне социјалистичке демократије.

Општинска конференција Савеза комуниста посветила је пуну пажњу остваривању иницијативе друга Тита о унапређивању колективног рада и одговорности, што се мора схватити као неопходност развоја самоуправљања и даљег подрштављања политичког одлучивања, потпунијег остваривања самоуправ-

них права радника. Чланови Савеза комуниста дужни су да досљедно спроводе у живот овај принцип у свим организацијама и срединама где ради.

На плану општенародне одbrane и друштвене самозаштите дошла је до изражавајућа будност и одговорност свих субјеката одговорних за ја-

Недјељко Дапчевић, предсједник ОКСК

Недјељко Дапчевић, директор Културног центра, члан Савеза комуниста од 1960. године, изабран је за предсједавајућег Општинске конференције СК са једногодишњим мандатом.

чање укупне безбедности на шег друштва. Оспособљавање радних људи и грађана за овај важни друштвени задатак спроводи се у друштве ној бази — мјесним заједницама и организацијама удржаног рада, а покретачи акција у овом правцу били су Општински комитет Савеза комуниста и Комисија за општенародну одбрану и друштвену самозаштиту Општинске конференције Савеза комуниста.

У раду Конференције учествовали су другови Стево Вукотић, Јован Станишић, Гојко Јовичић, Љубо Лижевић, Филип Бајковић и Саво Шекарић, извршни секретар ЦК СК Црне Горе.

В. Станишић

Рјешавати проблеме од виталног значаја

Активност организација Социјалистичког савеза у мјесним заједницама и другим срединама била је тема проширене сједнице Општинског комитета Савеза комуниста која је одржана 3. децембра. Оцијено је да најмајновија друштвено-политичка о

рганизација није доволно активна у рјешавању виталних проблема грађана и радних људи наше општине. Раду у Социјалистичком савезу недовољну пажњу посвећују и основне организације Савеза комуниста. У мјесним организацијама нема организованог и програмiranог рада, што се негativno одражава на активност грађана, па многи предлози и акције које се покрећу у бази не налазе прави пут пуне реализације. Овоме доприноси и бирократски начин рада појединих служби, од чега понекад нису имуне ни друштвено-политичке организације.

Сједница је усlijedila послије одржаних састанака у основним организацијама Савеза комуниста на исту тему, па су чланови Комитета имали увид у стање на терену и с правом још једном упутили критику основним организацијама због недовољног ангажовања комуниста у

СКУПШТИНСКА ХРОНИКА

Ребаланс буџета

Под предсједништвом Предрага Ђулафића 17. децембра одржана је 21. заједничка сједница Вијећа удруженог рада, Вијећа мјесних заједница и Друштвено-политичког вијећа Скупштине општине Будва. Том приликом, ради усклађивања прихода и расхода буџета и мјера економске стабилизације, Скупштина је донијела одлуку о износу од 64,281.712 динара. Од тога су распоређена средства по корисницима у износу 63,981.712, а за буџетску резерву је издвојено 300.000 динара.

Приходи се обезбеђују из:

	Динара
— изворних прихода	33,141.000
— допунских средстава из буџета других ДПЗ	29,450.000
— враћених средстава	120.000
— препријетих средстава из претходне године	1,570.712

Расподјела штете

Скупштина општине је донијела одлуку о расподјели штете друштвено-политичке заједнице у износу од 299,967.000 динара на следеће кориснике друштвених средстава:

	Динара
— „Јужни Јадран“ — за проширење сепарације, набавку механизације комуналних служби и за пословну зграду	15,000.000
— СИЗ за изградњу и комуналну дјелатност — за изградњу водовода Режевићи — Петровац	15,000.000
— ООУР „Палас“ — за доваршење хотела „АС“ у Перазији Долу	130,000.000
— Општини — за подмирење трошкова друштвено-политичке заједнице	139,967.000

Задужење општине

Ради изградње пословних зграда за Скупштину општине, општинске органе и друштвено-политичке организације Скупштине општине је на сједници од 27. јула прошле године донијела одлуку о задужењу на 50,000.000 динара. Потој тај износ није био довољан, делегати су одлучили да се Општина задужи код Будванске основне банке још 20,000.000 динара за накнадне — додатне радо-

ве на изградњу пословних зграда Скупштине општине.

ОСТВАРЕЊЕ ПРОГРАМА ШТЕДЊЕ

Делегати су разматрали и усвојили информацију о остваривању програма штедње Скупштине општине, Извршног одбора и општинских органа. Констатовано је да се штедња остварује у складу с програмом и мјерама економске стабилизације.

Уступање

Скупштина општине донијела је рјешења о уступању земљишта на трајно коришћење по основу права првенства путем замјене ради изградње породичне стамбене зграде Милораду Зеновићу и Крсту Греговићу из Петроваца, Лазару А. Љубиши из Светог Стефана и Дару Кала Ђурђевићу из Бечића. Ради формирања урбанистичке парцеле уступљена је честица земљишта број 742/2 Ката-

ЗЕМЉИШТА

старске општине Бечићи др Петру Стојановићу из Титограда.

ПРЕДСЈЕДНИШТВО ОК ССРН О СРЕДЊОРОЧНОМ ПЛАНУ РАЗВОЈА

Предсједништво Општинске конференције Социјалистичког савеза разматрало је почетком овог мјесецја преднајдружења Средњорочног плана економског и друштвенног развоја наше општине за период 1981—1985. године. Закључено је да се по овом питању организују састанци подржавајући Савезу Социјалистичког савеза по мјесним заједницама.

На састанку је било ријечи и о акцији Радио-телевизије Титоград и Социјалистичког савеза „Добар програм — уредна претплата — добар пријем“, која има велики значај за правовремено и ефикасно информисање наших радних људи и грађана.

Приморске новине

Издавач ОСТРН општине Будва Уређује: Редакциони колегијум, Главни и одговорни уредник Милован Најаковић. Издавач: Општинска конференција ССРН — Будва адреса редакције: „Приморске новине“ — Будва телефон: 41-346 — Број жијро-рачуна 20716-678-287 код СДК Будва — Штампа: Издавачко-штампарско предузеће „Обод“ — Цетиље — Претпоставка: годишња 48 динар; за иностранство двоструко — Рукописи се не враћају.

организацијама Социјалистичког савеза.

Критичка оцјена дата је и на рад делегатских тијела због недовољне сарадње са базом, што је последица неодговорног понашања једног броја делегата, чланова Савеза комуниста, што још више повлачи њивову одговорност. Због таквог понашања многи захтјеви грађана често годинама чекају на рјешавање, па то доводи до нежелјених комената и реаговања.

На сједници Комитета наглашено је потреба веће међусобне информисањости у раду између општинских и структурних и неопходног консултовања и усаглашавања мишљења при заузимању ставова и доношењу одлука о питањима која су од животног интереса за одређену средину или појединца.

25. ДЕЦЕМБАР 1980.

НАГРАДА АВНОЈ-а ООУР „СВЕТИ СТЕФАН“

„Светац“ који доноси девизе

Био је крај новембра го дине коју испраћамо. Море је бијеснило и удајало о стијене, а горе на паштровској планини бијелио се смијежни покривач. Из камених здана Светог Стефана и Милочера гости су поодавно отишли — град — хотел, „Милочер“ и „Маестрал“ затворили су капије. До нове сезоне („Маестрал“

ће радити зимус), до нових гостију из бијelog света.

ЧИЕСТ СТОТИНА КРЕВЕТА И 250 РАДНИКА

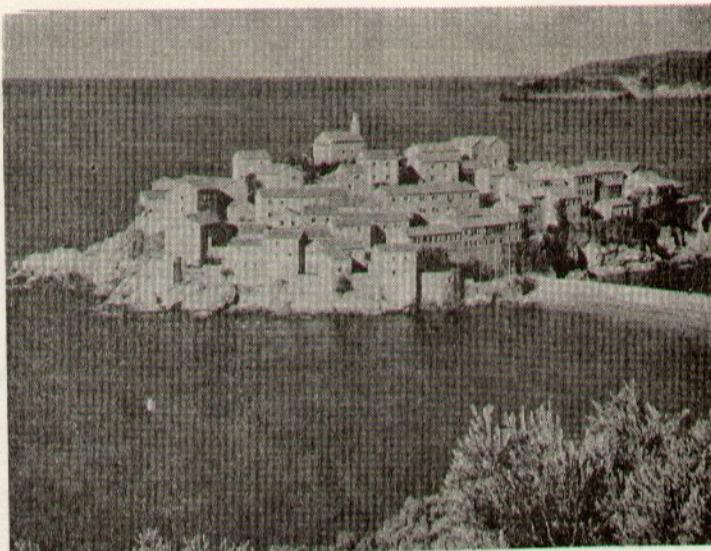
Ипак, овдје је тог позног новембарског дана било живо. У малој управној згради на обали нашли су се запослени ООУР „Хотели Свети Стефан“ одмах пошто је са

спишено да је прва награда АВНОЈ-а једном ООУР-у стигла у Црну Гору, и то баш у овај колектив, који је јула ове године прославио јубилеј — двије деценије постојања и рада. Било је честитки, пољубаца и свега што иде уз славље.

Од свих туристичких „светаца“ на нашој обали овај је најпривлачнији и даље мами госте из разних крајева. Инострane, углavnom, и то one са dubљim цепом. Од раног proljeća do kasne jeseni шетају „савремени nomadi“ tijesnim uličicama nekadашnjeg ribarskog naselja. Lijepo im je: dolaze mnogi i više godina uzaostioce. Ujedno, ovo je naivsna „fabrika deviza“ na Crnogorskem primorju, jer od ukupnog broja noćenja koja se ovdje ostvaruju 92 od sto opada na inozemne goste. ООУР „Хотели Свети Стефан“ имала је 1976. године око 12.000 posjetilaca и око 84.000 noćenja, а 1978. године 14.000 posjetilaca и 103.000 noćenja. Zemljotres je prošle godine prekinuo uzlaznu liniju, ali samo za kratko. Primjerda radi, „Маестрал“ је već osmi dan nakon katastrofe otvorio svoja vrata da bi pružio krevete brojnim strucnjacima i drugima koji su tih dana žaličili na ovo područje da pruže pomoći. Potom je izvršena sanacija svih objekata koji imaju ukupno 600 kreveta i koje opslužuje preko 250 radnika. Objekti su osvježeni nizom novina, pa je tokom ovogodišnje сезоне bilo prenuo gostiју.

ЗЛАТНА КЊИГА УТИСАКА

Све је почело прије нешto више од двије деценије. Познати сликари Нетар Лубарда и Мило Милуновић, који вијесу штедјели платна да bi ovajekovječili јединствене лепote Светог Стефана, предложили су да се гради, бивше ribarsko naselje, претвори у оазу за turiste. Посматrajući prirodnu i specifičnost ovog nezvaničnog naselja, Edvard Kardeš je došao do uobičajenja da bi se ono adaptacijom moglo pravljiti u moderno turističko naselje. Влада Народне Републике Црне Горе прихватila је предлог друга Кардељa, nakon чега су опшtele primere za adaptaciju. Rađeno je tako da се потпуно sačuva spoljašnja arhitektura ribarskog naselja, dok je unutrašnjeg najmodernejše opremljena. На челу екипе arhitekata bio је Branislav Ban. Они који су живјели на Светом Стефану добили

су кућe у близини, a 13. јула 1960. године, на дан устанка црногорског народа, „светац“ је примио прве госте.

За двије деценије рада „Свети Стефан“ се прочуо у свету. Туристичком, свакако, највише, природом и грађитељи начинили су изузетан склад коме се већ годинама диве чувени светски путници, писци и путописци, глумци и богати шешици, наслеђеници привредних magna та и умјетности...

— Златну књигу утисака љубоморно чувамо и поносно показујемо пријатељима — кажу у Светом Стефану. — Надграђи потпис у њој је председник Тита, који се овде ради и често одмарao. Слиједе имена оних који су имали прилике да уживају у јединственом амбијенту: Јум жагин, Цеденбал, Хелмут, Шимит, Dolores Ioauri, Жорж Марше, Жак Шабан Делмас, дитрих Геншер, престолонаследник Јапана Акихито, енглеска принцеза маргарета, Андре Малро и Алберто Моравија, Јуриј Гагарин, Микис Теодоракис, Софија Лорен и Карло Понти, Моника Вити, Марина Влади, Кирк Даглас, Роберт Макнамара, Ингемар Стенмарк и други.

ЈЕДИНСТВЕН СКЛАД ПРИРОДЕ И АРХИТЕКТУРЕ

Тешко је рећи шта у граду- хотелу и другим објектима више привлачи госте: јединствен склад природе и архитектуре, пješčane плаже, чисто море, милочерски парк са најљепшим растињем или, пак, изузетна услуга о којој се брине повељика чета кваликованих лица. Јер, кувари, бармени и рецепционери у овим објектима познати су углавном по свом знању и умијењу. Довољно је само по менути имена Душана Миковића, маестра који се винуо по легенду, али који, нажалост, данас није међу живима. Станицу Митровић, преданог угоститеља, Обрада Кастратовића, који је успио сво

јим шармом, познавањем језика и, прије свега, свог коноубарског посла да задовољи прохјтјеве једне тако размажене звијезде какав је глумац Клаус Кински, речепционер Милана Митровића, првог председника Радничког савјета Луку Балића, директора Душана Милешевића, који сада води овај колектив и one који су прије њега уткали дно себе у камена здана: Настаса Поповића, Миша Брајла, Влада Митровића, Ива Арменка. Сви они, и они други које нијесмо поменули, не зато што су слабији радници него једноставно зато што је новински прстор мали за сва имена, учинили су да се стекне глас и да стигну признања. Јер, одавно се зна да у Светом Стефану једноставно гост не може бити незадовољан. Има, ако треба, и птичијег млијека. За илустрацију, једна исхината згода: једином од богатих гостију прије неколико година прохјтјело се да једе пунуше птице. Навео је име неких ријетких небеских становника каквих код нас има у Војводини. Конобар се дискретно удаљио уз обећање да ће тога дана птице бити сервиране. Хитно је пошао набављач на тиватски аеродром и још брже се вратио из Новог Сада. За вечеру је био сервиран специјалитет и гост је био изненађен. Наравно, добро је платио свој неф.

Свети Стефан је до сада добио више ласкавих оцјена и признања. „Лајф магазин“ из Њујорка 1964. године уврстио је Свети Стефан у десет најеклузивијих хотела у свету. Ту су затим Првомајска награда Привредне коморе Црне Горе, Новембарска награда општине Будва, Златна јабука, највеће признање Међународне организације туристичких новинара, и писаца, и, као круна свега, награда АВНОЈ-а.

— Поносни смо и необично срећни. Нећemo бити нескromni ако кажемо да смо награду и заслужили, јер го динама радимо онако како то захтијева велика туристичка армија из света. Ипак, признавају које нам је додијељено је огромно. Оно припада свим радним људима, онима који су сада овдје, онима који нијесу међу живима, онима који су у међувремену промијенили колектив. Оно припада и каменим зданима која толико привлаче савременеnomade. Зато смо посебно поносни на најновије одличје којим ћemo се дигити. Оно нас обавезује да радимо и болje и више него до сада — рекли су нам у ООУР „Хотели Свети Стефан“.

С. ГРЕГОВИЋ

ЈАНКО ЂОНОВИЋ

Свети Стефан

Не заборави овај голетни и модри одломак приморја
kad усамљеном човјеку одасвуд говоре
шумови и тишина Стевана неизмјерна.
Не заборави облаке, над пучином, пред вече,
румене као руна на крдима уврх Челобрда,
и мир што се разлијева као вода,
ронећи голи, гладни камен
у сребрни појас маслина
које као праменови магле оперважају подножја.

Не заборави широки и јарки мјесечев траг
на пучини која тек отвара своје бескраје,
што гrimizno дрхи као хальина купачице —
чије се обло, гипко тијело
и груди у оштром углу, упете као тетиље,
нуде сунцу и мору
и погледима залуталим
бијелим рубом пјеска и таласа...

Не заборави сликаре са разапетим платнима
на затрављеним тарацама и скалинама,
што тишину оронулих, лишајастих звоника
утијају бојама
и беру чудну и бујну поезију Стевана.
Не заборави широко на Стевану,
када се сви капци затворе
и иза њих се сања и куња
као иза уморних очију.
Море се пропиње до волтова
на крезубим стијенама,
дубући долине и шкрапе од својих
опустошених ширине.
И чини се да око тих мртвих кућа
лутају душе потопљених пирата и морнара
који на галијама
и пред истим овим Стеваном,
невесело свршише у бурама и биткама
и неиспитаним воденим пустинјама —
као да они са мора силовито утиру,
и лелечу,
и пријете,
хотећи се домоћи тврдих хридине Стевана,
да у мирни дан као уље
нађу Сан Салвадор и тиху дуку
на тамномодрим школевима Јадрана —
под облацима прозрачним, есивим и несталним,
под облацима јужним, вјечно промјенљивим!

Базен хотела „Маестрал“

ИМА РИЈЕЧ ДР ВОЈИСЛАВ ФРАНИЧЕВИЋ

Створени изванредни услови за рад здравствене службе

Медицинско особље Дома здравља у Будви недавно је уселило у просторије новоизграђеног Дома здравља, чиме је престала она врло ружна слика — чекање болесника у тијесним ходницима просторија бившег Пројекта „Јужни Јадран“, где је здравствена служба морала да се смести након прошлогодишњег земљотреса. Будва је данас, захваљујући солидарности радних људи свих народова и народности, као и знатној помоћи из иностранства, добила веома модеран објекат у коме су створени сви услови за пружање здравствене заштите становништву.

Поводом тога дали смо ријеч др Вожиславу Франичевићу, директору Дома здравља у Будви.

— Изградњом овог објекта здравствена служба добila је изванредне услове за рад. Функционалност зграде је беспрекорна. Опрема је, такође, на нивоу. Остаје само неријешено питање ограничења и прилаза згради, што није толико битно када се узме у обзир како смо до сада радили.

КВАЛИТЕТ УСЛУГА НИJE НА ПОТРЕБНОМ НИВОУ

Но, с обзиром на услове које сада имамо, нормално је очекивати да се и здравствене на служби одвија на задовољство осигураника. Међутим, морам овде истaćи, лично нијесам задовољан квалитетом услуга које се пружају. Још увијек се не напуштају старе навике у погледу дисциплине на радном мјесту и нема оног степена одговорности који захтијева оваја служба. Намје, један број радника се доста комотно понаша у односу на задатке који происичу из унутрашње организације рада, што је посљедица и лоших међуљудских односа који већ годинама трају у овом колективу. Постоји тежња да се изолују поједине специјалистичке службе од опште, умјесто да се објединавају, како би биле оспособљене за међусобно испомагање.

Кадровска структура, по броју љекара и осталих медицинских радника, довољна је за подмирење садашњих потреба радних организација и грађана. Међутим, због напријед наведених разлога, долази у питање њена ефикасност, јер често, баш због недостатка сарадње, не можемо удовољити захтјевима грађана. Рад у смјенама појединци још не прихватају и још увијек се тежи за старијим распоредом рада. Разлог за неприхватање трсомјеног рада лежи у материјалној основи, јер се ноћни рад третира као редовни посао, с тим што се плаћа само 15% више. Прерасподјела радног времена је, дакле, камен спојица, јер прековремени рад би више одговарао зато што је боље плаћен. Сезона доноси посебне проблеме, када треба организовати истурене амбуланте и теренску службу. Мислим да су за овакве појаве одговорни у првом реду љекари који би требали да служе примијером другима и утичу на остале медицинске раднике.

Догађа се врло често да пациенти чекају сатима на прегледе и остале интервенције, мада би могло, уз мало више одговорности и добре воље, да се људима ускрате муке око прегледа, добијања рецепата, упута и љекова, јер наша општина броји непуних 8000 становника. До ју-

Др Вожислав Франичевић

че смо могли да се правдамо објективним тешкоћама, а сада имамо све услове за рад и ако нешто не иде како треба онда је свакако јасно да је само у питању људски фактор и ништа друго. Просто је несхватљиво како се појединци односе према овом одговорном и хуманом позиву за који су се добровољно определили. Сматрам да се све ово негативно одражава и на стручни ниво пружања услуга, па су наши осигураници принуђени да и поред оваквих услова које данас имамо, траже помоћ на другој страни.

Ми у Дому здравља моментано немамо трајно решење за дјечју службу, јер се љекар налази на специјализацији. Извесно је, међутим, да ће најкасније за годину дана овај проблем бити решен. Настојаћемо да поново организујемо неке специјалистичке службе преко медицинских центара из Котора и Цетиња — очиу, урологији, рентгену и за ухо, — гро-нос. Вјероватно ће ово бити решено до краја године.

ВИШЕ ЉЕКАРА ОПШТЕ ПРАКСЕ

Средњорочним планом развоја предвидјeli смо повећање броја љекара опште праксе, јер угледном на њих

НОВАЦ НАМИЈЕЊЕН КУЛТУРИ УСМЈЕРЕН ЗА СТАНОВЕ

Скупштина Самоуправне интересне заједнице за културу и науку општине Будва донијела је одлуку да Самоуправној заједници становаша ове комуне усмјери око 200 милиона динара. Овај новац потребан је да би се измислили дугови према грађевинској оперативи СР Србије за изградње станове солидарности у будванској пољу. Ради се о становима у које су уселењене породице из Старог града који је након прошлогодишњег земљотреса исељен.

У будванској пољу изграђено је 288 станове солидарности, али је њихова изградња стајала више него што је добијено из Фонда за обнову пострадалог подручја Црне Горе. Намје, изградња свих станове стајала је око 600 милиона динара, а било је обезвиђено свега око 400, па је разлику обезвиђила Самоуправна интересна заједница културе. Оцијењено је да је у свим документима након земљотреса смјештај угрожених добио приоритет, па је новац који је био намјењен за обнову Старог града усмјерен Самоуправној интересној заједници становаша.

почива организација здравствене службе код нас. Исто тако, морамо кадровски ојачати лабораторијску службу. С обзиром да смо туристичко подручје, морамо радити на комплетирању ДДД службе, која је тренутно малоbroјна и преоптерећена. За све ово највише тешкоћа причињују стамбени проблеми. И код садашњег броја радника имамо пет-шест неријешених стамбених проблема.

Нов Дом здравља располаже савремено опремљеним просторијама за апотеку. Очекивали смо да ће доћи до интеграције будванске апотеке и Дома здравља због чега још нијесмо организовали апотеку у новој згради. За ову интеграцију постоје озбиљне препреке, па ћемо вјероватно морати да сами организујемо апотеку у оквиру Дома. Ми и даље сматрамо да би ова интеграција била оправдана, како с медицинске тачке гледишта, тако и с гледишта економичности устрошка љекова и рациональног коришћења кадрова.

Има доста примједби од стране неких организација на пораст броја боловања. И ако је то општејугословенски проблем, код нас би се боловања могла свести на најмању могућу мјеру ако би се поправили односи како унутар Дома здравља, тако и на релацији Дом — основне организације удрžженог рада. Радне организације би ту могле дosta да помогну доношењем интерних нормативних аката који би утицали на смањење боловања. Има примјера да радници из појединих колектива, где је ово питање боље решено, не ће да користе боловање, јер им се финансијски не исплаћа.

Што се тиче финансијског пословања Дома здравља за сада је стање задовољавајуће. Послије деветомјесечног обрачуна имамо остатак дохотка од 90 милиона стarih динара. Ова средства распоређена су у фондove.

На крају морам истaćи да је моје лично мишљење да рад самоуправних органа у нашој радиој организацији није у складу с нормативним актима. Појединци настоје да одређene одлуке прилагоде личним или интересима својих пријатеља, не водећи при томе рачуна о интересима колективе и друштвеној оправданости рješenja које се доноси. В. С.

ТАМО-АМО ПО ОПШТИНИ

Сезонски активисти

ЧАСТ ИЗУЗЕЦИМА... Поју најчешће без поздрава, и то многи с пуним цеповима. Замандале врата и прозоре да им неко, непозван, не би завирио у стамбене зграде. Преброяјавују тамо — у далеким велеградијама убрзану туристичку „ловину“. Салдирају, контирају, прорачунају и девизе уновчавају. И нају се тако, с временом на вријеме, на чашицу. И ријеч по ријеч, чашица по чашица, па се „приповрну“ протеклој „берби“. Анализирају само што није ваљало. И критикују. Разматрају оно што би требало учинити. И критикују. Анализирају свеже вијести из викендашког краја. И поново критикују.

И тако редом: све тамо до априла или маја. Тада ће се поново наћи међу нама: да размандале, да спреме и поспреме, да цепове да „ловину“ учврсте, приврсте и прошире. Уочиће одмах што фали, што омета туристички бизнис, посебно ако се ради о пореским прописима. И „распалиће“ по састанцима и другим скуповима: шта је све могло да се уради, а није и постављати питања због чега се преко зиме дријемало, или радио другачије од њихових замисли? Добијаје понеđе и аплаузе због „бескомпромисности“ и „енергичности“. Тапшаће их по раменима. Побраће добру „ловину“ и идуће сезоне, јер су преко зиме добро простирили значење термина „пуно за празно“.

И тако из године у годину. Бар када се не би бусли, некако би ту критику претрпјели. Лакше би нам било. Част изузецима...

(Не)једнаки аршини

СВИ СМО ПО УСТАВУ и пред законом једнаки, и у правима и обавезама. Међутим, дешава се: неко се у обавезама „прошверције“, а неко право теже оствари од другог. Болест је то опака, ћавоља, али изљечива.

Када грађанин „Х“ крене да нешто оствари, врата се пред њим широм отварају. И добија оно што науми, што треба. Све се то расклопи и уклони у законске форме, и то у „усиљеном маршу“. За то су препоруке, интервенције. Нема што да фали. Изврда тако понеко и своје обавезе, а оствари понешто и што му не припада. Некако се то исфилује и залетује, да глазура остане неповриједена. Није ни чудо: наш човјек је наша брига и треба му помоћи.

Када грађанин „У“ крене да нешто оствари, врата се пред њим тешко отварају, као да су неподмазана. Мора се доста куцати, посјећивати, мољати: све се одвија у „успореном ритму“. Није ни чудо: наш човјек је наша брига и треба да стапно подсећати на то да овде владају ред и закон.

Када дође „Х“ „одговорни“ глуми полтрона, стијећи се самог себе и псујући му, чим окрене леђа, све по списку пред својим сарадницима. Међутим, када дође „У“, долази до трансформације личности. Сада „одговорни“ глуми „малог бога“, враћајући пред самим собом свој нарушени ауторитет. Најгоре испадне када се роле побркају. Тада може бити и белаја. Вријеме ће нас сигурно пјатрati више да радимо, и то у складу са законом, а мање да глумимо. Збрисаће оно, и то брзо, „критеријуме“ по којима неки грађани разврставају на „Х“ и „У“. Међутим, вријеме то може брзо учинити само уз активно учешће свих нас.

Потребне су нам расправе

У ПРИРОДИ ЈЕ ЧОВЈЕКА и да се брани и да напада. Међутим, људи су се ту и тамо измијенили. Истина, не сви. Нема отворених дијалога и расправа као некад: када се „брк у брк“ зборило, када су „свајалице“ послије расправе одлазили кућама руку под руку, задовољни што су жестоким вербалним дијалозима дали „одређена rješenja u razrješenju određene проблемatike“.

И сада се брани и напада. Иако као ранije, јер је то у човјековој природи, али некако префињено, све да се рече, а да се не каже, да се не замјери, и да се ствар не помjeri. И када оточне нека расправа — отворена и комунистичка, где се „брк у брк“ креши — као да се већина изменadi. Оточне често неко закулисно коментарисање, неко калкулисање, неко подгријавање, а понекад, признало се то или не, и разврставање.

Морамо бити поборници отворених „мушких“ дијалога где се све прши, где се не „бренују“ ауторитети, нити, пак, заклањају „медиокритети“. Морамо се на брисајим простирају расправљати, договарати и одлучивати. Само се тако можемо изборити да буде што мање грешака, да нам заједничка животна стаза буде стапло узлазна. Само тако ћемо постати и бољи радници и досљеднији комунисти, а и квалитетнији пријатељи. Само ће се отвореним расправама елиминисати смицалице, оговарања и препричавања, а ми имамо и снаге, и умјешности, да такве дијалоге подржавамо и у њима учествујемо.

Д. Ј.

НА КРАЈУ ТУРИСТИЧКЕ СЕЗОНЕ НА БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ

Да се грешке и пропусти не понове

Информација Туристичког савеза општине о сезони 1980. године већ је разматрана на сједници Предсједништва Општинске конференције Социјалистичког савеза, а предстоји оцењивање овогодишње сезоне на заједничкој сједници Општинске конференције Социјалистичког савеза и Скупштине Туристичког савеза општине.

На двадесетак страница куцаног текста указано је на добре и лоше стране овогодишње туристичке сезоне. Нормално, имале су се у виду поље које нам је земљотрес оставио, као и чињеница да је цијеле ове године Будва била велико градилиште. Ипак, изнад свих очекивања сезона је била рекордна: у првих осам мјесеци било је 174.983 посетилаца и 1.604.248 ноћења, за разлику од 1979. године, када је забиљежено свега 91.788 посетилаца и 506.665 ноћења. Овакви резултати остварени су упркос чињеници што је овогодишња сезона дочекана доста неспремно. Нисмо успјели да отклонимо велики број такозваних „ ситница“ од којих наш туризам година ма „ поболијева“, а које су послје земљотреса још више дошли до изражаваја. Слободно се може рећи да смо на тим „малим стварима“, а које је обухватио програм припрема сезоне, пали на испиту, односно многи од нас су се понашали као да су нам гости велики терет, који што прије треба скинути с врата.

УГОСТИТЕЉСКО - ТУРИСТИЧКЕ „СИТНИЦЕ“

Ни јве године нијесмо били имуни од старе болже наше угоститељства: нешто због закашњења појединих објеката, а нешто из страха да неће бити попуњени, угоститељи су поново препродајали своје капацитете! Комплетни авиони са гостима усмjeravani су на друга подручја, а то се дешавало због такозваног условног продаја на капацитете. Већина ресторана је оскудијевала је у пиву и неким безалкохолним пићима, а пита су већином била нехлађена! Ниво услуга прилично је опао: изјесни колобари били су дрски, нељубазни и у неуређеним блузама! Хигијена појединих ресторана није била на висини, па ни њихова блиска околина. Радно вријеме ресторана није подешено потребама и жељама гостију, односно, ако и јесте, то особље није поштовало! Било је случајева да је тераса пуна гостију, а да конобари дају знак да се објекат затвара! Проблема је било и с оркестрима, због чије су громогласне музике много гости одлазили. Простори на којима су прије земљотреса били угоститељски објекти, често су служили као — сметлиште! Недостајали су цјеновници, а гости су ријетко добијали рачуне. У мало којем ресторану се могао наћи „туристички мени“, а ни у модерном објекту, као што је Видиковача, гости нијесу могли да се послуже сладоледом, колачима или воћем. Отпаци хране обично су бацини поред сандука за смеше! Гостима је наплаћивана већа цијена од утврђене. Сви или скоро сви угоститељски објекти у контейнерима нијесу располагали санитарима.

Ипак се за неке кампове могу дати похвале (Јаз, камп у Боретима, Вала, Црвена Главица и Буљарица I), ипак њихова заједничка болжа је недостатак санитарија, пројајног простора, зелених пјаца, хладовине, као и недовољна хигијена. Најнеуреднији аутокампови били су Буљарица II и на Словенској плажи. Ако такви буду, идуће сезоне не би смјели да дођу дозволу за рад.

Примједби има и на рад одмаралишта. Она и њихова околина не одржавају се у најбољем реду. Није још решено које одмаралиште може радити са странцима, као и које је „отвореног“ типа. Својим повољнијим цијенама она одвлаче госте из комерцијалног угоститељства.

Наше подручје располаже с преко 12.000 кревета у приватним кућама, љетњиковцима и становима. То је тренутно трипут више него у ходима. Али, начином пласма на ових кревета не може се бити задовољно: велики број соба није добио категорију, јер су домаћинства избегавала да их пријаве, затим било је много непријављених гостију, у собама није било цјеновника, домаћинства није поштовала утврђене цијене. Лоша је била сарадња између посредника и домаћинства, а запажен је и

Пржно у септембру

када је на нашем подручју боравило близу 50.000 гостију дневно. Острво Свети Никола било је неуредено и загађено, а у центру Будве гостовао је циркус са животињама, због чега је простор на коме се налазио био за-

тежији. Ове године није било скijaња на води, а нијесу организована ни спортска такмичења. Бицикли се, рецимо, никадје не могу изнајмити! Изостала су типична приморска такмичења — веслање, роњење, пливање, вучење конопа.

Без обзира на то што имамо довољно воде, дешавало се да су нека насеља и објекти остајали без ње. Немајући чесама, а на плажама немајући тушеву, односно чесама. Мало је хидраната за гашење пожара, прање улица и поливање зелених површина. Има кућа, па и читавих насеља, која нијесу прикључена на канализацију, док су се у Бечићима и неким насељима у Петровцу изливале септичке јаме. Недостајали су клозети на плажама, а постојећи сулоže одржавани. У јеку сезоне фекалије су се изливале и на плажама Светог Стефана и Петровца! Отпадне воде Ауто-мото друштва сливале су се на Словенску плажу, а не мали број шахтова био је поломљен или су слабо дихтавали због чега се осјећаја непријатан задах кана лизације.

Трговина, вода, канализација

Трговина је битан чинилац у нашој укупној туристичкој понуди. Општија је оцењена да је она ове године добро радила, тако да је Будва била боље снабдјевена од осталих општини. Томе су симптомски допринојели отварање тржног центра са зеленом пјацом, као и двије самоуслуге. Међутим, и у трговини је било пропуста. Недостају продавнице у Петровцу, Светом Стефану и Бечићима, посебно за продају прехранбених производа. Има продавница које су лоше опремљене и слабо се одржавају. Могу се уплатити примједбе на однос продаваца који су према потрошачима често нељубазни. У току сезоне осјећао се недостатак кафе, десертката, неких других артикала и спремајућих производа, као аутоделова. Изложи су, у већини случајева, били лоше аранжирали и прљави. У продаји су се могли наћи и артикали чији је рок трајања истекао. Особље у појединим продавницама било је неуредно: жене неочешћане и не повезане кошке, а мушки артикали необјављани! За хљеб и пециво недостају кесе или папир, месо није сортирано према категоријама. Није било зеле-

них пјаца у Бечићима, Светом Стефану и Петровцу, а простори око продавница веома су неуредни и прљави. Примјеме продавнице су више су билеругло него корист за нашу општину.

Чистота, плаже, паркови Чистота није била на задовољавајућем нивоу. Неуредни, прљави и запуштени објекти, плаже, паркови и шеталишта, уз велике гомиле смећа, нарочито поред магистрале, остављали су лош утисак на многоbrojne посетиоце наше ривијере. Ово се односило нарочито на период јун — половину августа — вријеме

гајен, а да се и не говори о гужви и буци која је данима трајала.

Бечићија плажа лошије је одржавана него претходних година. Нико се није бринуо за „личије“ плаже — Гуванице, дробни пјесак, дио Буљарице и оне на Школоју. На многим плажама нема тушева, захода, ни кабина за преслачење. На појединим плажама (Јаз, Словенска, Бечићи и она у Буљарици) колима се долazi до самог мора.

Са изузетком Милочера, Зепса и Бечића, паркови су били дosta неуредни и запуштени. Није се обнављало зеленило, а на оно постојеће нико није отретао главу. Није било стаза, клупа, ни довољно цвијећа, а већина паркова била је неосвијетљена. Неки од њих, чак у среду Будве, претворени су у бесплатна паркиралишта.

СПОРТ, КУЛТУРА И ЗАБАВА, ПРОПАГАНДА

Из године у годину туристи желе активан одмор, што значи да, док су на одмору, ходе да се баве одређеним спортовима. Нажалост, и на том плану смо подбацили. Наше су плаже без спортских терена. Гости не могу наћи сандолине, барке или једрилице. Ове године није било скijaња на води, а нијесу организована ни спортска такмичења. Бицикли се, рецимо, никадје не могу изнајмити! Изостала су типична приморска такмичења — веслање, роњење, пливање, вучење конопа.

С обзиром на то да су у земљотресу страдали многи културно-историјски споменици, односно објекти културе, биће потребно доста времена док се они поново укључе у нашу туристичку понуду. Ипак у тешким условима, одржан је фестивал „Дани музике Будва — Свети Стефан“, али су изостали културни програми и приредбе локалног колорита. Како се истиче у информацији, било је доста објективних разлога за сиромашан културно-забавни живот, али је он сигурно могао бити далеко бољи и садржајнији.

Већ неколико година Туристички савез општине покушава да унаприједи општину пропаганду, односно информативну службу. Програмом припрема за туристичку сезону 1980. године било је предвиђено издвојити одређена средства за ове сврхе, али и нажалост, одлука о томе није донесена. За пуних десет година није штампан проспект будванске ривијере, а за неколико година није израђен ни један фотос, дијапозитив, плакат! Ипак је у овој дјелатности улога туристичких друштава незамјенима, она не постоји.

ЗДРАВСТВЕНА СЛУЖБА, ИНСПЕКЦИЈА

Здравствена служба је углавном задовољила, поготово када се има у виду под каквим је условима радила. Било је извесних примједби од иностраних гостију на нејакурност прве помоћи, као и на однос према пациентима. Још нијесмо успјели да организујемо службу хитне помоћи, макар у јулу — августву, за купање на плажама. У апотеци често није било најтраженијих лекова.

Сезона је показала да је за њен успјех неопходна добро организована инспекционска служба, а ми се таквом све до пред крај јета нијесмо могли похвалити. Поред тога, пријаве које је она подносила нијесу благовремено решаване.

Може се рећи да је информација Туристичког савеза општине, у којој је дата оцењена овогодишње сезоне, прегледана, свеобухватна и прилично конкретна, али и да је исто таква морала да буде и у оном дијелу који се односи на припреме за наредну сезону — како би се она што спремније дочекала. Оцјена протекле сезоне дата је на вријеме, како би се, на свим нивоима, она размотрila и након тога приступило темељитим припремама за наредно туристичко јето. Није сувишно подсјетити да не би требало правити никакву „резолуцију“ или апел грађанству, већ презентирати само један радни документ, у коме би било конкретно назначено ко, шта, колико и до када треба да уради. У 1980. години су нам — како је то у једном разговору у „Монтенегротуристу“ истакао предсједник Савезног извршног вijeћа Веселин Ђурановић — због поље који је земљотреса гости гледали кроз прсте и прелазили преко многих слабости, што неће бити случај идуће сезоне.

М. П.

СВЕЧАНО ПРОСЛАВЉЕНА ГОДИШЊИЦА ОСЛОБОЂЕЊА НАШЕ ОПШТИНЕ

Живот и дјело друга Тита — инспирација за нове подвиге

(Наставак са 1. стране)

Колашина, Сињавине... У ударним и пролетерским бригадама борили су се и гинули... Умирали су на стрељиштима...

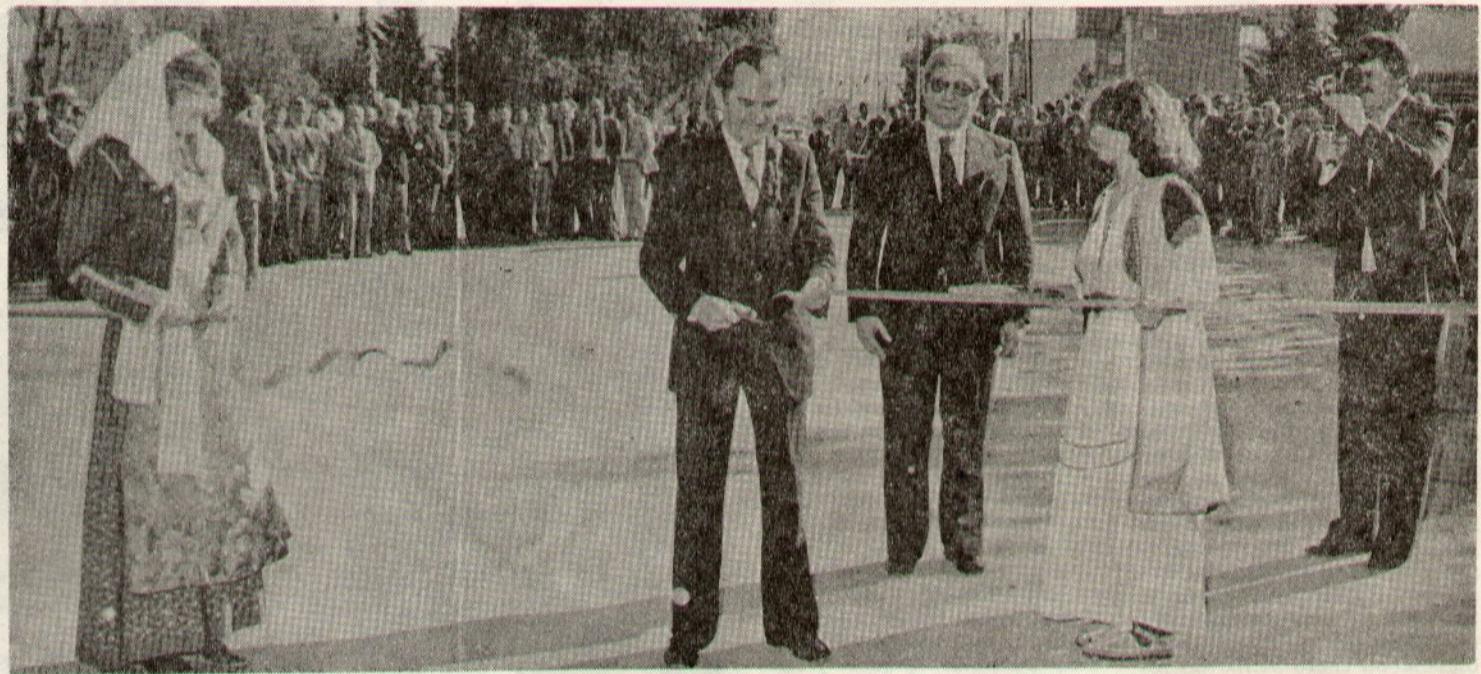
Нијесмо више сиромашна комуна богатих грађана

У току послијератних година Будва и Петровац изразили су у туристичке градове, а Свети Стефан је постао познат широм света. Некад пуста Бечићка плажа, још давно проглашена за најљепшу на Медитерану, прекривена је „фабрикама девиза“. Никла су нова насеља у Каменову, Перазића Долу и Брезинама. Захваљујући туризму, бази нашег развоја, Будванска ривијера уврстила се међу најбогатије крајеве у нашој земљи. До не тако давно печалбарски крај, изразила је у један од најразвијенијих туристичких центара у Југославији...

Годинама велико градили шите, некадашњи лиферант јефтине радне снаге, Будва је у послијератном развоју оцењијала оскудицу једино у радију снази. У току последњих двадесетак година удвостручен је број становника. Три пута је мијењан њен урбанистички план — увијек би се његови оквирни, након свега неколико година, пока зивали као уски и недовољни. Поред тридесетак километара путева, међу којима и пет и по километара пута преко Топлиша који данас пружамо у саобраћај, изграђени су водовод и канализација, а већ се размишља о новом водоводу. Вишеструко је повећан продајни простор и тиме омогућено боље снабдевање становништва и многобројних туриста. Након изградње саобраћајнице Будва — Цетиње — Ловћен и културно-историјски споменици су нам дошли, такође, на дохват руке, а тиме је значајно повећана наша туристичка понуда. Нијесмо више сиромашна комуна богатих грађана.

Стхија је прогутала труд вјекова и генерација

Привредни и општедруштвени развој, постигнут у

Са отварања пута преко Топлиша

годинама значајнијим од десетица и стотића, прекинут је 15. априла 1979. године. Та да је задатак дана — да се туристичка сезона протегне на сва четири годишња доба — одложен за боља времена, када ће се наставити изградња градова „за оне који бјеже из градова“. Тог трагичног априлског јутра, за двадесетак секунди страве, прекинути су сви путеви ка Приморју и из Приморја. Древна здања, која су вјековима пркосила зубу времена, стамбене зграде и споменици културе, претворени су у рушевине. Стихија је прекинула дјетињство и уселила страх у очи дјеце. Труд вјекова и миленијума нестао је у једном трену.

Прошло је од тада нешто више од годину и по дана, али ко се не сјећа потопских киша и ноћи проведених под ведрим небом, болница под шаторима и евакуације рањеника хеликоптерима? И како смо се, од првог часа катастрофе, сили у инат, борили невиђеним еланом против стихије? Конвоја камиона и аутобуса с ознакама многих југословенских градова, који су тешко проходним путевима журили ка Приморју? Као је помоћ стизала са свих

страна: најприје крв, крвна плаズма, завоји и љекови, затим вода за пиће, шатори, хљеб, одјећа, обућа и грађевински материјал? Ко се не сјећа порука које су нас храбриле и помогле нам да издржимо: „Сви смо уз вас!“ и неуморног, данонданог рада младих и старијих, њихове искоенске борбе с невременом? Како су рашичишаване рушевине и усред њих израстала градилишта? Како су поново оживјела школска дворашица?

Племенитост није знала за даљине и границе. Борци су се одрицали регреса за годишњи одмор, дјеца екскурзија. Радници су слали своја уштећевине, пензионери пензије, сликари слике, музичари композиције, колекционари склоочијене збирке. И тако — из дана у дан. Упоредо с регистровањем многобраних потреса, стизала је помоћ братска и несебична, у Будву и друге градове који су се тих дана звали једним именом: угрожено подручје. И ова зграда у којој смо се окупили да прославимо дан слободе дар је братских општина — Пакраца, Велике Плане, Охрида и Макарске.

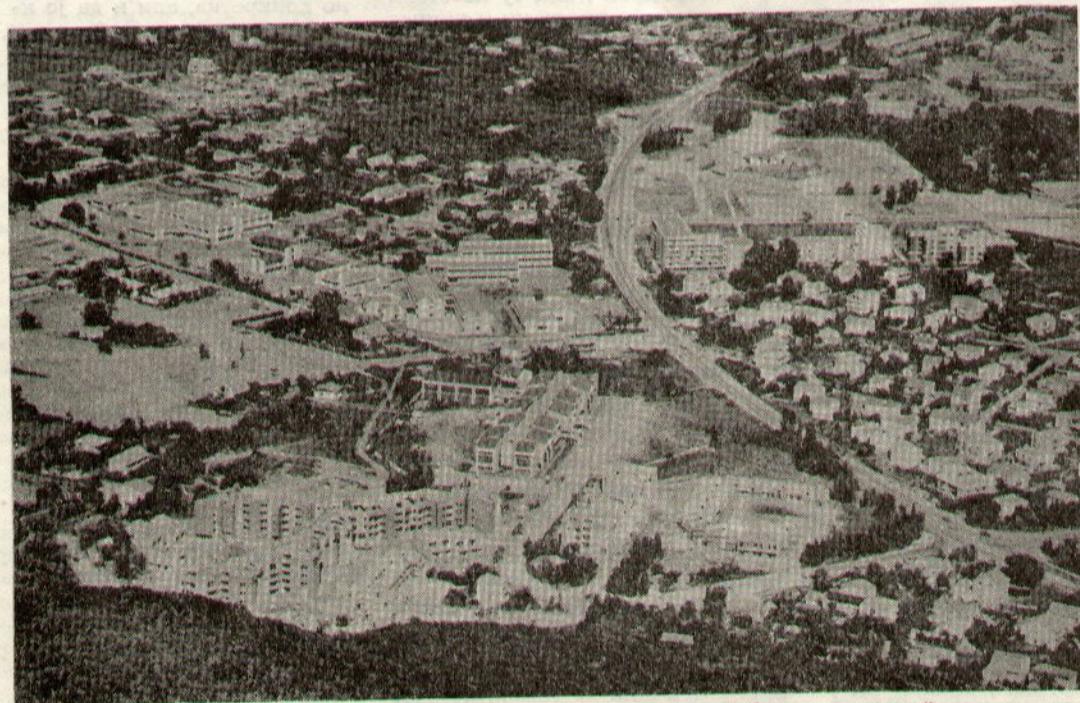
Шта је све постигнуто од земљотреса до данас

У току 586 дана, колико нас дијели од катастрофалног петнастоаприлског земљотреса, обновљене су многе стамбене зграде у приватном и друштвеном власништву, пропрена је ватра на угашеним огњиштима. Подигнуте су зграде Скупштине општине и друштвено-политичких организација, Завода за изградњу Будве, Комунално-стамбеног предузећа, „Монтенегротуриста“, Одјељења унутрашњих послова, Црвеног крста и Дома здравља, а тиме створени услови за несметан рад многих установа и за унапређење здравствене службе. Грађевинарни „Конгрес“, „Хидротехник“, „Рада“, „Јужне градње“, „Енергопројект“, „Нашег дома“ и других предузећа санирали су хотелски комплекс на Бечићкој плажи, која је, захваљујући томе, ове сезоне остварила двадесетак милијарди динара укупног прихода. Изградили су, и граде, у Будванском пољу 138 станови, Под Дубовицом 76, Лугојевима 44, Чучуцима 15, Светом Стефану 11 и Петровцу 50 станови. Поред тога, саниран је и изграђено 316 станица у друштвеном власништву. За санацију и изградњу приватних зграда, обиље жених црвеном, жутом, са три и двије зелене линије из дато је из фонда солидарности на име помоћи 21.720.000,00 и у виду дугорочних кредита 153.930.000,00 динара. Помоћ су примила 652 домаћинства. Ових дана приводе се крају радови на санацији зграде „Зета филма“, а отпочела је изградња школе за усмјерено образовање и васпитање која треба да буде готова до 1. августа наредне године. Наново је изграђен Видиковач, а куповином хотела „АС“ добијамо у 1981. години 420 првих нових хотелских кревета. За вршени су дјечији вртићи у Петровцу и Светом Стефану, а саниран је онај у Будви. Гради се зграда основне школе у Петровцу. До краја године очекује се завршетак радова на Центру Мјесне заједнице у Пржнту у којем ће се обезбиједити и просторије

за трговину и рад других служби.

Али, све што је учинјено, и што се чини, тек је незнан дијел од задатака који предстоји. Стари град чека свој градитељ, „Авалу“, „Словенска плажа“ и хотели у Петровцу — такође. На нашој ривијери, у годинама што до лазе, треба изградити неколико пута више кревета него што их имамо данас. У хотелима и одмаралиштима радије два пута више радника него што сада имамо становника. Израшиће нови туристички градови — Јаз и Буљарица, управо, како неко рече, читав простор од Јаза до Буљарице биће један град. Ни села неће више бити села, већ излетишта и, с обзиром на њихов положај, изванредни видиковци с којима планиери будућности морају рачунати. Ти огромни успјеси не смислије нас успавати — досадашњи свестран развој обавезују да путем којим смо засторачили корачамо још брже и да штедњом и, у првом реду, повећаном продуктивношћу водимо битку за економску стабилизацију.

За нама су попришта славних битака у којима је свака стопа земље врелом крвију заливена. Залубљени у ту херојску прошлост, којом се поносимо, борићемо се за још љепше сјутра, које није више сан добрих сањара проgresа, већ непосредни акцијни задатак: да градимо, чувамо, учимо и да изграђено брамимо. Тамо где се води битка за богатији, праведнији и човјека достојнији живот, тамо ће, заједно са свим нашим народима и народностима, као њихов неодвојиви дијо, бити и људи овог краја, и то сваког дана, сваког часа, дану и ноћу. И као у току претеклих тридесет и шест година, поређаних у златни ланац задивљујућег прегледаштва и успјеха што надахнују, нас ће стално на нове подвиге инспирисати живот и дјело друга Тита, чије срце, и када је престало да куца, није престало да друга срца покреће у борбу за љепши живот“.

Будва — велико градилиште — „из птичје перспективе“

Преданост стваралаштву

Четрдесетогодишњи не-прекидни, активни и организовани, револуционарни рад жена Светог Стефана најречитије говори о преданости и стваралаштву ове организације. Она је радила самопријегорно, истрајно и хумано, а данас у миру и социјалистичкој друштвеној изградњи ради такође револуционарно, племенито и достојанствено. То што је сврстана у челни ред немира и прегалаца за још боље сјутра, само по себи дољно је друштвено признање.

Послужимо се хронологијом поједињих догађаја:

— На њиховом тлу су још 1941. године основани сеоски одбори АФЖ који нијесу знали за предах у рату и револуцији као ни и у периоду обнове и изградње, односно у савременом стваралачком раду и социјалистичком самоуправљању;

— тринест другарица у цијелу младости Јуначки се борило у пролетерским бригадама широм наше домовине;

— непримјетног танкете гонеле су пред њиховим налетима; биле су бомбашки и митраљесци у редовима прекаљења и проправљења пролетера;

— шест их је погинуло, а оних њихови су носиоци „Партизанске споменице 1941“;

— Свети Стефан је завичај народног хероја Вукице Митровић-Шуље;

— све савезне омладинске и фронтовске радне акције у послијератној обнови и изградњи и забиљежиле су имена омладинки — ударника из Светог Стефана;

— жене овог краја, заједно с осталим активистијама, нијесу посустале ни у најтежим тренуцима мирнодолске изградње и увијек су остале доследне име-на и дјела револуције;

— у периоду послије априлског земљотреса биле су примерје како се треба организовати и како ублажити тешке после-дјеце катастрофе;

— учесници савезне омладинске радне акције, која је 1979. године била организована на по-дручју наше општине као непосредна помоћ у отклањању по-следица земљотреса, нашли су и на изврредно гостопримство же на које су се скаковински старадле о њима, биле им мајке и сестре, подсећајући се на става-ралачке дане у бригадама акција-ши и ударника.

— данас, као јуче и као рап-није, Секција за питања друштвеног положаја жена Мјесне заједнице Свети Стефан, остале је доследна свом великом удје-лу у револуцији, послијератној обнови и изградњи, доприносу социјалистичком самоуправном друштву и непоколебљива је у ходу титовским стазама напри-јед.

Имајући све побројано у виду, Секције за питања дру-штвеног положаја жена Мјесне заједнице Свети Стефан додијељена је Новембарска награда.

ДОБИТНИЦИ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ 1980.

Лазар Љубиша

Станица Митровић

Љиљана Борета

Светозар Радуловић

ДР ИНГ. ЛАЗАР ЉУБИША низ година се несебично залаже за развој електроенергетике у нашој општини. Свој пуни допринос даје приликом израде студије перспективног развоја дистрибутивне мреже до 2000. године, као и приликом реализације трафостаница 110/35 KV „Мажићи“, 35/10 KV „Милочар“ и 35/10 KV „Будва-Лази“, које представљају веома значајне електроенергетске објекте. Учествовао је у изради програма санације електроенергетске мреже на подручју општине. Несебично се залагао у ангажовању радних организација „Електротросбије“ — Краљево и „Електрославеније“ Осијек у пружању помоћи на санирању електроенергетских објеката на подручју општине Будва.

ОД ОСНИВАЊА угоститељско-туристичке организације „Свети Стефан“ Станица Митровић предано ради и, као непосредни производац, доприноси афирмацији ове организације. На свим радним мјестима је предано, савјесно и примјерно извршавала своје обавезе. У току пуних двадесет година није дадан задатак који се пред њу поставио није остао неизвршен. Значајна је њена улога у одржавању ресторана „Под маслином“ који је на неки начин код многобројних посетилаца и током дугог низа година био симбол Светог Стефана. Отварањем мљечног ресторана у хотелу „Свети Стефан“ постављена је за шефа те јединице, где је, исто тако, преданим радом до-принијела квалитету услуга и да се постигне промет изнад планираног.

Станица Митровић ужива велики углед међу радницима, а позната је и као активан друштвено-политички радник. Више пута бирана је у Секретаријат организације Савеза комуниста, Раднички савјет и у друге органе управљања.

ЉИЉАНА БОРЕТА је активан друштвено политички радник. Током свог душогодишњег рада бирана је у више форума: била је предсједник Општинске конференције за друштвено активност жена, секретар ООСК Бечићи, узастопно два пута члан делегације Мјесне заједнице Бечићи, а сада је члан Секретаријата ООСК органа управе и служби.

На радном мјесту је цијењена од радника и грађана. Посао који обавља ради с вољом, савјесно и квалитетно. За резултате које је постигала у раду била је похваљивана и награђивана од стране радне заједнице, а два пута је одликована — Орденом заслуга за народ са сребрном звијездом и Орденом рада са златним вијенцем.

СВЕТОЗАР РАДУЛОВИЋ је као просветни радник и душогодишњи директор Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ много допринојио јачању и развијању васпитно-образовних процеса у њој. Велики је његов допринос на развијању ваншколских активности. У огромној мјери и његовом заслугом школа је добила низ значајних признања, плакета и награда, а сам Радуловић је, поред других бројних признања, добио Сребрну плакету „Курир Јовиц“.

Неоспорна је заслуга Светозара Радуловића за формирање и рад Фолклорног ансамбла „Кањош“, чији је био душогодишњи предсједник.

Од 1976. године Радуловић обавља радне задатке секретара СИЗ-а културе и науке, СИЗ-а основног образовања и васпитања и СИЗ-а за физичку културу. На том послу пружа изузетан допринос раду и настојању да се афирмише самоуправно утврђивање заједничких интереса и односа у њиховом остваривању. Поред ангажовања у културно-просветном животу, посебно је заслужан за изградњу школских објеката у Будви и Петровцу.

КУРЗИВОМ

Безимене улице

У НАШОЈ КОМУНИ поштари и туристи већ годинама имају исте невоље. Први се муче како да уруче телеграм, писмо, упутницу или другу поруку ономе коме је упућена, а други, тражећи домаћине код којих их је упутио турист-биро или туристичка агенција преко које су резервирали одмор. Примјера ради, у Петровцу на мору их упућују у насеље „Конго“, у Будви се траже зграде С—75, С—25, насеља „испод“ и „изнад“ магистрале, а у најновије вријеме помињу се „Отписани“, „Поплава“, „Дубовица-сити...“

Уместо имена улица и насеља, сретају се чудни ребуси, које ни сами грађани не могу да реше. Због тога није риједак случај да многе пошиљке заврше у корпама за отпадке, а туристи чине права „путешествија“ да би стигли на адресу коју су добили.

Годинама се прича како треба дати имена улицама и насељима. Својевремено је именована комисија која је требала да заврши тај посао, али, када се почело радити, дошло је до неспоразума. „Зашто да улица носи име тога, а не тога и тога?...“ Таква и слична питања омела су рад и он није приведен крају.

Стане се погоршало након земљотреса. Никла су нова насеља, прокрчене нове улице у Петровцу и Светом Стефану, Бечићима и Будви. О именима нико не брине и грађани сами „крштавају“ зграде, улице, насеља. Тако и настају ребуси које ни они најупућенији нису у стању да реше. Поштари бришу зној са чела, крстарећи с крај на крај града, а туристи морају испричати читаве приче да би пронашли онога која траже.

Наоко то и није толико важно, али, у ствари, јесте. Ради се о туристичком крају, где су и без тога гужве током љетњих мјесеци врло велике.

Г. С.

Маслине

На подручју наше општине, а и на цијелом јужном приморју маслина је ове године добро понижела уларос чиљеници да се већ годинама не

води доволно бриге о маслињацима чија су стабла старија по више вјекова. А она су овде, до појаве туризма, живот значила.

Ових дана у маслињацима тужна слика. Плод трупе под стаблами — на њега су једноставно заборавили и они који имају на стотине стабала. Нити је они сами беру и сакупљају, нити дозвољавају другим да то чине. Уљаре — има их неколико у нашој комуни — замандале-не. Ради она велика у Бару, али у њој се прерадује уље које се увезе из Марока, Туниса и Шпаније.

У нашој земљи већ подуже влада песташа уља. Рафови се брзо испразне када оно стигне. Маслиново уље, које је једно и најскупље због квалитета и лековитог дејства, посебно је на цијени. Израчунато је да наша земља годишње увезе око 1200 тона сировог маслиновог уља за што издава девизе којих немамо доволно.

Дакле, благо имамо, али нас не занима. Терорија коју нико у свијету не може разумјети. Истина, Будва и Црногорско приморје не могу произвести толико уља колико су потребе наше земље, али они упућени сматрају када би се маслине боље обраћавале и плод се убијао како греба, увоз би био знатно мањи.

ЛИКОВИ ПАЛИХ БОРАЦА

МАРКО ЛУКИН МИКОВИЋ

У првим јутарњим часовима, 1. децембра 1941, још ноћ није била уступила мјесто дану, а у првом јуришу Ловћенског батаљона, у првом борбеном строју, погинуо је по годинама најмлађи од 47 устаника из наше општине колико их је 17. новембра отишло с Паштровске планине и 18. новембра ступило у Батаљон. Погинуо је Марко Лукин Миковић, члан СКОЈ-а од 1939, члан КПЈ од маја 1941. године, командир од реда формiranог у Челобрду, у устанку учесник у борбеним акцијама, револуционар, одлучан борац за љепше сјутра, офорњен и стабилан човјек, диван друг са свим људским врлима ма, који је ужи вао симпатије и повјерење среди не у којој је живио. Послије устанка наставља започету борбу, свјестан да је треба водити до побједе над окупатором, без обзира на људске и материјалне жртве које за побједу и слободу треба да ти.

Рођен је 1920. године у Челобрду, где је КПЈ прије рата стално имала врлојак утицај на највећи број омладине и одраслих становника. Дјетињство је провео у породичној заједници, где су патриотизам и родољубље његовани као светиња, а моралне врлине — истински љубав, праведност и радионост — биле закон породице. Растао је, завршио основну школу и развијао се без материјалних брига, које је рје шавао његов отац слањем дјела зараде из Америке. Једино му је недостајала непосредна очева присутност. Као јединац међу двије сестре био је окружен пажњом и љубављу свих њихових пријатеља и поштовалаца у селу и изван њега.

Од дјетињства се физички и умно изванредно лије-

Марко Л. Миковић

Касније је неколико пута позиван у резерву, где га је затекла и капитулација. Доњио је читаву ратну опрему и оружје и све ставио на располагање Партији.

У СКОЈ смо примљени исти дан, ујесен 1939. године, и радили смо у истом активу све до почетка 1941, када је актив подијељен на два. Радити и дружити се с њим било је уживање. Он и његови другови имали су без резервног подршка његове мајке.

У припремама за оружану борбу учествује као члан Партије, па је као комуниста и резервни поднаредник одређен за командира одреда

„Словенска плажа“ — организација у изградњи

ТЕШКА СРЦА, али свјесни да друге алтернативе нема, радни људи основне организације удруженог рада „Словенска плажа“, која је до прошлогодишњег земљотреса убирава најплоднију туристичку жетву у оквиру велике породице ХТО „Монтенегротурист“, референдумом су одлучили о престанку рада ове организације. Од 1. јануара 1981. године ООУР „Словенска плажа“ битисаће под истим именом, али као организација, која ће имати задатак изградњу новог хотелског комплекса у залеју Словенске плаже према идејном урбанистичко-архитектонском пројекту аутора Јанеза Кобеа из Љубљане.

На овакво рјешење пошло се прије свега због економске неоправданости постојање ове организације удруженог рада за одређени период. Наиме, у серији прошлогодишњих земљотреса она је остало без својих капацитета. Од хотелског комплекса са

1664 кревета остао је само рестoran на плажи. Тако су се 263 стална и готово исто толико сезонских радника нашла без основних средстава за рад. Пред радном организацијом су се поставила два приоритетна задатка: обезбеђење реалних послова и задатака за раднике који су остало без радних мјеста и обнова унутрашње туристичке понуде. На реализацији ових задатака ради се већ више од годину дана. У том периоду је у другим организацијама удруженог рада запослено на одређено вријеме, до материјалне обнове ООУР, 152 радника и израђена концепција развоја, програм понуде и идејно урбанистичко-архитектонско рјешење туристичко-угоститељског комплекса. Међутим, у радном односу је још 111 радника који немају реалних пословних

по развијају. Био је запажен међу вршњацима по физичкој љепоти, бистрини, лијепом понашању, поштењу и одлучности. Волио је друштво и други су га вољели, цијенили и уважавали његово мишљење. Од најраније младости дружио се са оним дијелом омладине који је био под непосредним утицајем КПЈ.

У 17-години живота одлучио је да ријеши војну обавезу и добровољно се пријавио војним властима. Одслужио је кадровски рок и из војске је 1939. изашао са чином резервног поднаредника.

Послије устанка, као члан КПЈ, објашњава новонасталу ситуацију и ујерава са говорнике да борба неће престати све до коначне побједе. Када му се указала прилика да може отићи у друга подручја и тамо се борити, иако јединицја, јавио се међу првима и захтијевао да буде укључен у групу устаника која одлази с нашег терена.

Пут од Паштровске планине до Санџака пружио нам је прилику да разговарамо о свему и свачему, па и о интимним стварима. Тешкоће пута подносио је одлично; млад, здрав и свјестан циљева борбе, није знао за тешкоће, нити је никада рекао да је уморан.

Рат и окупација земље, устанак и борба за слободу на рода онемогућили су Марку да оствари животне планове, а имао их је доста и различитих од помисли да се ожени вољеном дјевојком и оснује породицу или да отптује у Америку. Због његове несебичности и људске љепоте, која га је красила, на путу за Пљевља, као и увијек, сви с којима је долазио у додир завољели су га, поштовали и цијенили.

Растали смо се непосредно прије јуриша Батаљона и нијесмо се више видјели. Вијест да је тешко рањен ожалостила је све његове другове. А рањен је и нешто ка снје погинуо на крајњој тачки коју је, према наређењу команданта, Батаљон требао да освоји и да се ту утврди. Умро је свјестан да су он и његови другови извршили постављени задатак.

С. Куљача

задатака. Прошле туристичке сезоне организован је рад у ресторану на плажи и импривизованом ауто-кампу за који се рачунало да ће пословати двије до три сезоне, то јест док се изграде објекти. Већ прве рачуница на крају ове сезоне показују да то није рјешење. Приход у овој години износи осам, а материјални трошкови и амортизација шест милиона динара, што значи да је чист доходак све га око два милиона. Само ли чни доходи радника који су ове сезоне опслуживали ауто-камп и ресторан на плажи износе бруто 16 милиона динара, а да се друге обавезе према банкама и заједницама и не помињу. Ови подаци јасно показују да ООУР „Словенска плажа“ са овако симболичним материјалним капацитетима, наслијеђеним кредитним обавезама и несре-

СТЕФАН МИТРОВИЋ

САМ

Сестри Вукици

Он је сам, Андрија Јаблан, у ноћној мучионици, он је окован између четири нијема зида, између четири самоће од камена. Он је сам и никог нема до ли себе, и ноћ тиху као клијање маслина, као сан крила за спалих ластавица.

Он је сам. И против њега стоје у овој ноћи бистрих звијезда девет мучитеља с девет бичева, девет бичевалаца с девет лисица, девет оковалалаца с девет игала за бодење под ноге.

Он је сам у ноћи, у каменом мучилишту, а сунца нема да пробије кроз стакла прозора галебљом свјетлошћу с висова дана да јде у простор осама и мучења. И сунца нема да му лице види, да му ражу на челу, бијелом сјенком целива.

Он је сам самац, Андрија Јаблан, и нема звијезде над прозором, да поручи мору, да море каже таласима, таласи родном селу на обали, да је доведен у мучилиште. Нема звијезде гласоноше да поручи очу и мајци, у селу, брату рибару, да мучитељи полазе на њега с девет ланаца, с девет бичева, с девет пугила од жељеза.

Он је самац сам, окован осамом и жељезом, он који је бродом кроз олује пловио поред оштрих ртова, поред ошмрка, он који је изданке маслина садио, да земља очима сељана ради свјетlost уља, да свјетlost уља мрак разгони.

Он је осамљен, он је везан, он Андрија Јаблан и против њега стоје сва мучила, и бичеви, и корбачи, и шибе оштроврхе, и игле ужарене и клијешта за ломљење зуба, и тегови жељезни, и кесе пијеска за тучу у кости крста, у бубреже. Он је сам, а ноћ је будна у кроњама пролећних расцветалих бајрема. Руке мучитеља почињу. Крећу се ка њему мучила. Крећу се бичеви, иду лисице и ланци. Гледају га игле оштрих врхова, и кракасте камчије и клијешта растворена ка ногтима.

Он је сам и висок у ланцима, у оковима међу вадиоцима ногтију са прстима. У срцу има земљу сву до висина јутра, и родно село на обали бреговитој и бор граници на бријегу над селом и већност на усни његовој заштукелој.

остале бити потребна акција друштвено-политичких организација, у првом реду Синдиката и Савеза комуниста. Формираје се комисија од представника свих ООУР-а, која ће ствар проучити и предложити најбоља рјешења. Имајући у виду квалификациону структуру радника, сматра се да постоје повољни изгледи да им се обезбиједе радна мјеста на подручју Будве, било у угоститељским или организацијама које се баве другим дјелатностима.

Поново окупљање радног колектива ООУР „Словенска плажа“ предвиђа се на почетку сезоне 1983. године, када се планира завршетак објекта са 2.000 кревета од укупно 3.000, колико ће их имати будући комплекс на Словенској плажи.

В. СТАНИШИЋ

ПРОСВЈЕТА И ОБРАЗОВАЊЕ ★ ПРОСВЈЕТА И ОБРАЗОВАЊЕ ★ ПРОСВЈЕТА И ОБРАЗОВАЊЕ ★ ПРОСВЈЕТА И ОБРАЗОВАЊЕ

Конкретније о информисању

(Уз преднацрт средњорочног плана развоја)

Знамо колико је тешко и мукотрпно правити пла нове, поготово ове средњорочног развоја. Није нам, такође непознато да су рокови за њихово доношење исувише кратки.

Па, ипак...

Средњорочни план еко номско-друштвеног развоја општине (као преднацрт) за период 1981—1985. године на виду и ојце ни јавности. Листамо станице овог значајног доку мента и заустављамо се на одјељку о информисању у општини за наредних пет година. Разумљиво је наше интересовање, јер, на крају крајева, радимо у информисању, па нам, нормално, није свеједно шта се на овом плану предвиђа до 1985. године.

Из текста, од можда пет-шест уопштених рече ница, заиста се не може добити чак ни приближна представа о плану развоја у овој области у наредном периоду. Убијењени смо да је требало ићи на конкретнија опредељења. Тако, на пример, кад су у питању „Приморске новине“ зашто не истаки како у овом периоду на трајној основи ријешити њихово финансирање, проблем просторија за овај лист, затим може ли се смешти снаге и представа да оче у току наредног средњорочног плана развоја пређу на, рецимо, де сегоднешње излажење и с тим у вези колико би још радника требало упослити, као и за све то оријентацију назначити висину и изворе представа. Или, кад се помиње локална радио-станица, недовољно је да се рекло да ће се размотрити могућност њеног активирања, као и то да ји се у сезони њен програм емитовао и на неколико страних језика. Ако мо већ за радио-станицу, неопходно је, исто тако сао и за „Приморске новине“, презентирати неколико конкретних чињеница. Један овакав документ морао би да садржи и цијену коштања технике за радио-станицу, просторије у којима би она радила, њену програмску оријентацију према којој би се планирао број у посланих, као и ко ће и у којем износу за све то обезбедити потребна средстава.

Вјерујемо да је овакав прилаз прави пут у нашој заједничкој жељи да на крају добијемо што квали тетнији и реалнији средњорочни план развоја информативне дјелатности у општини. Сматрамо зато да о овој проблематици треба направити нови текст, који би имао у виду примједбе о којима смо говорили.

М. П.

ПРВИ РЕЗУЛТАТИ У СРЕДЊОШКОЛСКОМ ЦЕНТРУ

Послије сједнице разредних и Наставничког вијећа у Средњошколском центру сумирани су резултати успјеха након три прве мјесеца рада.

Успјех је бољи него у истом периоду прошле године, што је резултат појачаних напора ученика да савладају програм, ангажованости наставника и контакта с родитељима.

Стимуланс у раду је акција „Бирамо најбоље одјељење“ која у низу пропозиција везаних за живот и рад ученика првенство даје ученику.

Забрињава чињеница да у првим разредима заједничких основа готово трећина ученика има више од пет недовољних оцјена. То су, по правилу, ученици с недовољно предзнања које је потребно за средњу школу, успјех у основној школи им је био довољан, а још увијек нису стекли потребне радне навичке. За све ученике који имају недовољне оцјене организована је допунска настава из оних предмета где број недовољних оцјена у одјељењу прелази десет.

Због рада искључиво у по подневној смјени ученици ве

ома мало могу да контактирају и сарађују са својим родитељима, што умањује њихову контролу над дјецом.

Проблем у процесу наставе представља велики број изостанака са часова: 3.910 оправданых и 977 неоправданых! Изостанци се правдају регуларним опрађивањем љекара Дома здравља или родитеља. Не постоји школски љекар који би пратио здравствено стање ученика, већ им оправдање може издати било који љекар, што се и злоупотребљава.

Наставу изводе углавном стручни кадрови, који су ове године допуњени или замјењени новим радницима, пуним ентузијазма и љубави према свом позиву, што се већ осјетио и у низу јавних дјелатности школе, као и у ваннаставним активностима ученика. Центар је свечаном академијом дао допринос прослави Дану Републике, а ученици су били ангажовани у акцији „Школски час 80.“

Б. Паповић

У ШКОЛСКОМ ЦЕНТРУ — 247 УЧЕНИКА

У Општу средњу школу било је уписано 166 ученика у пет одјељења — три првог и два другог разреда. Са успјешком је завршило 130 ученика.

У III разред усмјерења за туризам било је уписано 53 ученика у два одјељења. Ра зред је завршило 46 ученика.

У IV разред усмјерења за туризам уписано је 28 ученика, који су завршили разред.

За одличан успјех, примјерно понашање и ангажовање у ваннаставним активностима похваљено је од Настав

ничког вијећа 34, а награђено 42 ученика. Због одсуства ванаставе, закашњавања и некоректног понашања кажњења су опоменом 24 ученика, строгом опоменом 35, укором 13 и строгим укором 7. Искључена су из школе на једну годину два ученика. Примјерно владање имао је 191 ученик, добро 34 и недовољавајуће 22.

ОСНОВНЕ ШКОЛЕ — 993 УЧЕНИКА

На крају школске године од 993 ученика, 949 су имали позитиван успјех (95,76%) два нису оцијењена, а 42 су упућена да понове разред.

Највише има одличних (279), па добрих (273), врлодобрих (247) и довољних (113) што свједочи да је већи број ученика стално радио током читаве школске године. До дијељено је пет диплома „ЛУЧА“.

Припреме за обнову Старог града

Од прошлогодишњег разорног земљотреса протекло је осамнаест мјесеци, али обнова средњовјековног урбаног језгра старе Будве још увијек није почела. Међутим, учињено је доста на припремама за почетак радова на реконструкцији овог града за кога кажу да је једно од најстаријих насеља на јадранској обали.

Ово је, између осталог, констатовано на недавно одржаном састанку у Будви коме су присуствовали републички секретар за образовање, науку и културу Црне Горе др Ђорђина Ивановић, представници Републичког комитета за урбанизам и грађевинарство Републичког секретаријата за законодавство, Завода за заштиту споменика културе Србије и Црне Горе и општине Будва, када је разматран концепт обнове Старог града.

На овом скупу речено је да су извршена сеизмичка истраживања, да су археолози током ове јесени остварили ванредне резултате како у старој Будви тако и на чуvenој некрополи која се налази близу града. Извршена су архитектонска, геодетска и фотограметријска снимања. Израђен је програм санације градског бедема, а завршene су и стилско-хронолошке анализе.

Ипак, главни послови тек предстоје. Треба сачинити програм који ће обухватати све елементе обнове, израдити детаљни урбанистички план обнове и, наравно, пронаћи стручне екипе које ће практично враћати живот Старом граду. И на овом скупу је потврђено да Стари град треба обнављати тако да се у њему након санације настави живот. То значи да се све куће оспособе за становање и да се у приземљу уреде галерије, атељеи, занатске радње, продавнице сувенира, бистри и кафанице у приморском стилу. Проширеће се неки тргови, тако да ће се створити више простора за шетњу туриста таком лjetњих мјесеци.

Међу важним пословима који предстоје издавојена су два: обезбеђење нозаца за ревитализацију града и проналажење стручних екипа којима треба повјерити изузетно сложен и деликатан посао. Речено је да је обнова Старог града уско везана са обновом туристичко-угоститељских капацитета на будванском ривијери, те да њена обнова мора имати приоритет у односу на остале споменике културе који су општећени на овом подручју. Када су у питању стручњаци, поменуто је да су конзерватори из Польске (иначе веома цијењени у свијету) и даље вољни да се прихвати обнове старе Будве, али је истакнуто и то да наши законски прописи то не дозвољавају, па се морају тражити друга решења.

С. Г.

Захвалност Алжира

Ових дана је у Средњошколском центру стигло писмо Алија Бенхезала, опуномоћеног министра Алжира, који обавјештава да су у његовој земљи били дубоко дирнути солидарношћи и садржином писма упућеног од стране ученика непознатој дјевојци Ел Асмаму.

Као што је већ објављено у нашем листу, ученици су 7.000 динара помоћи упутили својим друговима у разореном Ел Аснаму.

Писмо које је саставила ученица Марина Петричевић биће објављено у алжирском листу „Ел Тазаирија“.

Ученици су ових дана покренули акцију прикупљања помоћи и за пострадале у земљотресу који је задесио Јужну Италију.

Изражене су жеље ученика да своје другове средњошколце из Италије, уколико то буде могуће, позву у госте и пруже им уточиште бар пре ко зиме.

Б. П.

ПОЧЕЛА РАД ПОЛИТИЧКА ШКОЛА

У присуству већег броја политичких и јавних радника, у понедељак, 15. децембра, отпочела је рад Политичка школа коју је организовао Центар за марксистичко образовање Општинског комитета Савеза комуниста.

Школу је отворио др Мијат Шуковић, предсједник Савјета Центра за марксистичко образовање Централног комитета Савеза комуниста Црне Горе.

У априлу прва клапа филма о устанку

Након више одајања и дилема коначно је утврђено: снимање филма и телевизијске серије о тринаестојулском устанку у Црној Гори почиње у априлу идуће године. Премијера филма предвиђена је за крај новембра, док ће приказивање телевизијске серије почети пола године касније.

Савјет филма и телевизијске серије усвојио је најновији, трећу верзију књиге снимања за филм и серију коју су израдили Радомир Шарановић, коме је повјерено руковођење рада на филму, и Мило Ђукановић, који ће режирати телевизијску серију. Отклоњене су неке раније сметње и створени услови да се настави рад на овом пројекту — истакао је Милан Новчић, директор „Зета филма“.

Да укратко напоменемо: снимање филма и серије била је да почне јула ове године како би премијера одржана 13. јула идуће године када се навршава 40 година од дана када је црногорски народ пошао у борбу за слободу. Дошло је, међутим, до помјеравања тог рока из оправданог разлога, али се није, како је то понедеље тумачено, одустало од овог до сада највећег филмског пројекта у Црној Гори.

Рачуна се да ће снимање филма и телевизијске серије стајати око 85 милиона динара. Њих ће, поред већ дигнуте куће које су носиоци пројекта, обезбиједити и неке веће радне организације и институције из Републике и свих двадесет црногорских општина.

Г.

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

ПОСЛЕДЊИ ЦРНОЈЕВИЋИ

Увријеме када је турско царство било у зениту своје моћи, Црна Гора налазила се у његовом саставу, а Ђурђе Црнојевић управљао је њоме као турски вазал. Ипак, због стаљне тежње црногорских племена да се осамостале, у Цариграду нијесу били задовољни Ђурђем Црнојевићем, па Порта рјешава да на његово место постави његовог брата Стева на Црнојевића. Овај у новем бру 1496. године стиже у Црну Гору и саопштава брату "име султана да иде на Порту или да у року три дана напусти Црну Гору". Ђурђе прихвата друго рјешење

никакве врсте хљеба и живе од дивљих трава".

Старији Ђурђев син Саломон погинуо је у борби против Турака негде у јужној Угарској 1521. године. Млађи, Константин, живио је у Венецији и био ожењен од пле мићке породице Контарини. Пошто је запао у невољу, 1526. године обратио се Вијеђију десеторици за помоћ: „Узео сам за жену једну вашу племкињу с којом сам имао доста дјеце. Моје потребе изложио сам Санџак-бегу Црне Горе, брату мого оца, да добијем помоћ од њега“. Под сјећајући на авторитет свога стрица, Скендер-бега, којега у Венецији сматрају својим плимићем, Константин моли Вијеђију да се његовом сину Ивану да на управу кантонираја Џаве де Сако у близини Падове с годишњим приходом од сто дуката од чега би цијела породица могла живјети. И — више из обзира према Скендер-Бегу — Вијеђија десеторици позитивно је ријешило Константинову молбу.

ЗАТОЧЕНИК ИЗ ЗЕМЉЕ ЗАТОЧЕНЕ

Ђурђе је са својим коњаницима примљен у војну службу и упућен у Равену — до Јуче гospодар вазалне Црне Горе постао је млетачки најамник! Уврjeđen и понижен, врjeđao је млетачку власт — рекао је да лав млетачки пред Портом маши рапом! — и због тога је 1497. године бачен у тамницу Торезелу, наимјењену велездајничима, која се налазила у подрумима Духдеве палате. „Заточеник из земље заточене“ ослобођен је на интервенцију француског краља и маркиза Урбана од Албе.

Обраћао се млетачкој влади с понудом да побије у Котор и „попали турску земљу“. Алавизе Сагудин писао је из Котора у Венецију како би Ђурђе могао да загосподари Црном Гором, а Гргљани и Црногорци тражили су од Млечића да улути Ђурђа и једног провидура који би управљао Црном Гором.

Млетачка влада се оглушила о Ђурђевим захтјевима. Прије да обија праугове млетачких установа и тражи милионију за своју породицу, преживљавајући тешку кризу, Ђурђе је насио турском мамци.

Ван домаћаја млетачких власти, код свог ујака Константина Аријанита у Милану, написао је тестамент и упутио га својој жени Јелисавети. Чврсто ријешен да се врати у Црну Гору, прелази из Милана у Монфerrato, а одатле „преобучен у фрајтер“, у Анкону. Ту се укрцава на брод којим је половином јануара 1500. године стигао у Трапите, одакле је продужио у Црну Гору. Из Скадра се обраћа султану, а 17. фебруара 1500. стиже у Цариград. Уместо да га постави за кнеза Црне Горе, султан даје Ђурђу тимар у Анадолији. Тако ће сва три Иван-бегова сина завршити живот у Турској: Стефану се губи траг 1503. године, Скендер-бег се 1513. враћа на управу Црне Горе, а Ђурђе је живио на свом спахијском имању до 1514. године.

ТЕШКИ ДАНИ ЂУРЂЕВЕ ПОРОДИЦЕ

Ђурђева породица остало је у Венецији. Књегиња Јелисавета, из племићке породице Ерицо, преживљавала је с петором дјеци тешке дане — залагала је сребрно сунце и накит. И Ђурђеву кућу у Будви продали су његови наследници.

Непovјерљиви и према Ђурђевим наследницима, Млечићи су се оглушили с црногорски захтјев да им поставе за господара... Саломона сина Ђурђа Црнојевића, и мајку реченога Саломона, и заједно с њима господина Николу Мему, подеста у Будви, за провидура у речном мјесту Црне Горе".

У то вријеме Будва је била на ивици пропasti. У Котору су и војници умирали од глади, као и у Улцињу. „Двије стотине породица“ — писао је подест Бара — „за петнаест дана нијесу имале

Преговори Паштровића и Турака

Крајем јуна 1500. године — Ђурђе Црнојевић се већ неколико мјесеци налазио у Цариграду — паштровски збор примио је писмо од црногорског субаше којим обећава Паштровићима многе повластице ако се предају Турцима. Овај позив — читамо у „Историји Црне Горе“ — није остао без одзива — Паштровићи су упутили субаши једног свештеника да с њим сачини уговор о предаји.

Када се у Венецији сазнало о преговорима Паштровића и Турака, предузети су кораци да се они спријече. Као прво, већ почетком јула 1500. године, потврђене су паштровске привилегије и одобрена је Паштровићима помоћ у

живу. Ипак, тај покушај да се Паштровићи отргну од Турака дошао је прескасно, пошто је Паштровићи био одлучио да се покоре Турцима.

Придобивши за себе Паштровиће, Турци су, више из политичких него из војничких разлога, ријешили да изведу већу акцију против Млечића. Почетком јула војвода Бали, „субаша Црне Горе и свих земаља господина Ђурђа“, нападао са око 1600 пјешака и коњаника околину Бара. У тој акцији, поједије Турака, учествовали су сељаци из Црне Горе, Црногорци, једног дијела Зете и Паштровића. У борби је заробљено пет Паштровића које Млечићи погубише као издајнике.

Скендербег — миљеник судбине и случаја

СВЕ ДО ОДЛУЧНОГ ОТПОРА Црногорца, који је најтјерао Порту да се озбиљније позабави Црном Гором, о животу најмлађег Иван-беговог сина, миљеника судбине и случаја, мало се што знало. Живио је — читамо у „Историји Црне Горе“ — у Цариграду од 1485. године и тек 1513. ступио на сцену. Потpisивао се као Санџак-бег црногорски и „всјо диоклијанској земљи господин“.

ПРАВО ЛИЦЕ

Имао је на двору муслимане и хришћане и печат с двоглавим орлом. Прелазак у ислам није у њему уништио осјењање родбинских веза и свијест о поријеклу. Преко каторске породице Драго заузимао се код Млечића за своју снаху Јелисавету и очинском њежношћу волио си новца Константина. Потврђивао је исправе манастирима и упућивао Млечићима реликвије светаца. Протестовао је код Млечића што се узимају људи из Црне Горе за посаде на галијама...

Својој сестри послао је на поклон „два сира твориона и двије пастрве расплаћене“. Према Јелисавети је дарежљиви — шаље јој „два мијеха сира и пет миљар рибе и три сира твориона“. Интересује се за синовака Константина и топло га препоручује Сињорији. Преко својих представника успоставља неку врсту дипломатских односа с Венецијом. По свом војводи Скендеру шаље седам писама: по два дужду и властелину Андријији Гритију и по једној сестри, снахи и пријатељу, кнезу Стефану. У писмима дужду покреће питање повратка избеглица, пратилаца његовог брата Ђурђа, продаје соли и утврђивања броја и статуса царевих харачара у млетачким градовима. Након неколико година шаље по специјалном изасланiku на поклон дужду расног коња.

Када се све побројано има у виду није тешко скватити зашто са Скендер-бегом дола

лумом је управљао Црном Гором. Од његовог насиља људи су бежали преко границе и отворено се бунили, због чега су крајем 1519. или почетком 1520. године четири санџак-бега упали у земљу да казне Црногорце и том приликом побили много људи и спалили пет села.

Скендер-бегово насиље и грамвистовији најесу имали гравитацију. Енергично се обрачунавао с непослушнима. лично је изрицао казне и сваку опозицију гушио у крви. Приликом пописивања земље чинио је многе злоупотребе — по његовом наређењу у дејтер су увођене „мртве душе на баштине“. Многе породице довео је до ивице пропасти.

Посљедњи Црнојевић, који је остао на управи Црне Горе до 1530. године, када му се губи сваки траг, није остао Црногорцима у добром сјећању.

Мустафа-паша

Савременик Скендер-бега и инспиратор Кипарског рата (1570—1573), султанов љубимац Мустафа-паша, рођен је у Црној Гори, „негде изнад Котора“. Тада црногорски чобани постигао је сјајну каријеру у турској царству и био по једнима трећа, а по другима пета личност на Порти. У сарају од малих ногу, био је спахија, казници (но сијо) је хранио султану, затим је, ожењен султановом сестром, постао најмјесник Каприја. Обогативши се на том положају, подигао је цамију која је сматрана најљепшом у Анадолији, а затим дворац, укraшен мермером из Каприја.

И поред разних интрига, којима је циљ био да га смањи, остао је до краја живота у султановој милости. Један његов брат био је, такође, паша.

Умро је без дјеце, па је његово огромно имање припало султану.

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ ОСЕНИ

ИЗ РИЗНИЦЕ СВЈЕТСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Немирни Албер Ками

ФРАНЦУСКИ КЊИЖЕВНИК АЛБЕР КАМИ (1913 — 1960) рођен је у Мондевију, у Алжиру, од оца Алзашанина и мајке Шпањолке. У Алжиру се и школовао (завршио је Филозофски факултет), али његова радознанла и динамична природа нагони га да мијења занимања: ради у метеоролошкој станици, алжирској префектури, бродској агенцији, у Радио Алжиру, бави се продајом аутомобилских дјелова, новинарством, глумом, оснива позоришну трупу. Године 1940. одлази у Париз и оснива лист „Комба“. Убрзо постаје припадник Покрета отпора у Француској.

Албер Ками

НАЈТЕЖА КАЗНА

(Одломак из есеја „Мит о Сизифу“)

Б огови су осудили Сизифа да непрестано ваља камен до врха планине одакле се овај, повучен сопственом тежином, котрља настраг. Мисили су, и то не без разлога, да нема теже казне од бескорисног и безнадежног рада.

Ако је вјеровати Хомеру, Сизиф је био најмудрији и најразборитији међу смртницима. По другом једном предању, међутим, наклоњен је био хајдучији. Ја у томе не видим контрадикцију. Различита су била мишљења о мотивима због којих је био осуђен на бескористан посао у паклу. Замјерају му лакомисленост према боговима. Одавао је њихове тајне...

Говори се још да је Сизиф хтио пред смрт неразборито да искуша љубав своје жене. Наредио јој је да баци његово тијело неопајано наспред јавног трга. Зато се Сизиф обрете у паклу. И ту, гњеван због послушности толико нескладне са љубављу људском, добије дозволу од Плутона да се врати на земљу и казни своју жену. Али, када је поново угледао лице овога свијета, скисио воду и сунце, топло камење и море, није хтио више да се врати у јечину пакла. Позиви, љутње и упозорења не могаху ништа учинити. Још много година проведе он у школи за заповедима морем и осмијесима земље. Требало је заповест боговима да стигне. Меркур је дошао да зграби смјелог, да га отргне од његових радости и силом врати у пакло, где га је чекала стијена која му је била намијењена.

Разумије се већ да је Сизиф апсурдни херој. Колико по својим страстима, толико и по своме страдању. Његов презир према боговима, мржња коју је осјењао према смрти и страст за животом донијели су му ту неисказану патњу у којој се све биће упољава, а да, инак, ништа не постигне. То је цијена која се плаћа за овоге земаљске страсти. Ништа нам не кажу о Сизифу у паклу. Митови су створени да их машта оживљава. У овом миту види се само как напор једног напрекнутог тијела да подигне огромни камен, да га котрљи и испише до оне узбрдице која је већ стотинама пута превалена. Видимо згрчено лице, образ уз камен, раме које се подмеће да прими терет, ногу која га подупира, снагу на измаку. А на крају овог дугог напора, мјереног простором без дубине, циљ је постигнут. Сизиф гледа тада како се камен котрља према доњем свијету, одакле ће поново морати да га котрља ка врховима. И он слизи у равницу.

У том враћању, у том починку, мене Сизиф интересује. Лице које се грчи поред камена већ је само камен! Видим овог човјека како слизи тешким, али одмјереним кораком према патњи којој нема kraja. Овај час који је као неки удисај и који се враћа тако поуздано као и несрћа, овај час је час свијести. У сваком од ових тренутака, када напушта врхове и постепено се спушта ка леглима богова, он је изнад своје судбине. Он је јачи од свога камена.

Ако је овај мит трагичан, трагичан је зато што је његов херој сјестан.

Ками је заједно са Жан-Пол Сартром поново оживио идеје филозофије егзистенцијализма (георетски формулисане тридесетих година) и огласио их свијету у својим најбољим дјелима: роману „Странац“ и есеју „Мит о Сизифу“, та два „битна свједочанства епохе“, у којима уочава ап-

сурдност људског живота. Написао је и романе: „Куга“ и „Пад“, драме: „Опсадно стање“, „Калигула“, „Не споразум“, више есеја, али су „Странац“ и „Мит о Сизифу“ његова највише читана дјела. „Ако човјек жији у слијепом аутоматизму свакидашњице, ако је свијет бесмислен, шта преостаје

НАША АНТОЛОГИЈА

**АДАМ ПУСЛОИЋ
Титово име**

Ако има љубави
моћније од љубави
ми ћemo Te волети
таквом љубави.

Ако постоји светлост
виша од светлости
Ти ћеш нам бити
таква светлост.

Ако има вечноћи
и ако вечноћи има име,
име вечноћи је
Титово име.

ЗАНИМЉИВА МАТЕМАТИКА

ДВАНАЕСТ ХЉЕБОВА

Дванаест хљебова подијељено је на дванаест лица. Сваки човјек добио је по два хљеба, жена — по пола једног, а дијете — по четвртину. Колико је било људи колико жена, а колико ћеје?

1) Људи је било мање од 6, јер, да их је било 7 или више, не би за све било хљеба. Да их је било 6, они би узели све хљебове.

2) Људи је било више од

3. Да их је било 3, они би узеши шест хљебова, па за осталих деветоро (жена и ћеје) не би остало више од 4,5 хљеба броја од преосталих 6 хљебова.

3) Да је било четири човјека, онда би за осталих осморо остало четири хљеба, а то би било могуће једино у случају да нема ћеје.

Према томе, било је пет људи, једна жена и шесторо ћеја.

ИНТЕРЕСОВАЊЕ ВАС

Геолошка временска подјела

Према фосилима (окаминама) биљног и животињског свијета, откривеним у седиментним стијенама, формираним током трајања појединих периода, разликујемо четири ере у развоју Земљине коре и у свакој од тих ера више „степена“, епоха и одјељака који су трајали и по неколико десетина милиона година.

У следећој табели приказане су те ере, периоди, системи, слојеви, епохе, одјељци, приближна дужина њиховог трајања и појава главнијих биљних и животињских врста.

Доба (ера)	Периоди, системи, слојеви (формације)	Епохе, одјељци, катови (низ слојева)	Трајање у милионима година	Трајање поједињених одјељака	Појава живота
Архајско или праисторијско	Архаик		1758	—	Нема трагова о постојању живота
	Алгонкијска периода (алгонкија)		најмање	—	Оскудни остаци сунђера и алги
	Камбријска периода (камбриј)	Доњи камбриј	500	100	Први фосили о изобиљу живота
Полеозојско или старо доба	Силурска периода (силур)	Средњи камбриј Горњи камбриј	400	80	Бескичмењаци
	Девонска периода (девон)	Доњи силур Горњи силур	320	40	Рибе
	Карбонска периода (карбон)	Доњи девон Горњи девон	280	60	Водоземци и примитивне копнене биљке
	Пермска периода (перм)	Доњи перм Горњи перм	220	30	Водоземци и примитивне копнене биљке
Мезозојско или средње доба	Тријаска периода (тријас)	Доњи тријас Средњи тријас Горњи тријас	190	40	Гмизавци
	Јурска периода (јура)	Доња јура Средња јура Горња јура	150	30	
	Периода креде (креда)	Доња креда Горња креда	120	50	
		paleocen eocen oligocen	70	35	
		миоцен плиоцен	50	15	Сисари и копнене биљке цвејатонше
Кенозојско или ново доба	Терцијарна периода (терцијар)	миоцен плиоцен	35 20 14	14	
	Квартарна периода (квартар)	дилувијум или плеистоцен алувијум или холоцен	1	0,75-1 0,025	Човјек каменог доба Савремени човјек

СПОРТСКА ПАНОРАМА

НА КРАЈУ ЈЕСЕНЬЕГ ДИЈЕЛА ЦРНОГОРСКЕ ЛИГЕ

ФК „Могрен“

„МОГРЕН“ — ПРВИ „ПЕТРОВАЦ“ — ПОСЛЕДЊИ

У Црногорској фудбалској лиги представници наше општине постигли су различите резултате. Будвани су први, јесењи шампиони, и то је, свакако, највећи успјех који је до сада постигао овај клуб свијетлих традиција. Успјех је дошао баш у години када је „Могрен“ прославио риједак јубилеј — шездесет година рада и постојања. На другој страни, Петровчани су разочарали. На крају јесене дијела првенства заузели су посљедње мјесто и несимпатичан назив „фењериџија“.

Но, појмимо редом.

Тим „Могрена“, појачан с неколико даровитих играча, који је и у прошлом првенству наговијестио да постаје „тврд орах“ за све противнике, играо је током протекле јесени у доброј форми. Једнако на свом терену и у гостима. И младићи које веома добро, стручно и с пуно воље и жара води млади тренер, некадашњи играч овог клуба Боро Лазовић, изненадили су и највеће оптимисте. Након 13 одиграних кола „Могрен“ је заузео прво мјесто с 21 освојеним бодом и веома добром гол разлика 7:26. У историји овог младог спортивског колективе, који је био и вицешампиона Црне Горе, ово је, свакако, најслабији пласман.

Тренер Радочевић заједно са управом и играчима мора

би уједно био и највећи успјех будванског спорта. Треба вјеровати тренеру Лазовићу, његовим сарадницима, вриједно управи, која је збиља учинила све да се остваре нормални услови за рад и посебно фудбалерима.

Петровчани су играли и спод свих очекивања и неамбициозно. Почекло је са серијом пораза, онда се тим мало трага и освојено је нешто бодова, а крај јесене етапе поново је обиљежен поразима. Послије тринаест кола премаш билиан — само шест бодова и негативна гол разлика 7:26. У историји овог младог спортивског колективе, који је био и вицешампиона Црне Горе, ово је, свакако, најслабији пласман.

Игрчи „Авале“ су одлични ученици и студенти, а још бољи активисти у ССО. Појединци су већ два пута учествовали на савезним радијним акцијама и добили су највећа колективна и појединачна признања.

Док фудбалска лопта креће напролеђе има доста времена. Ако се оно искористи правилно, „Петровац“ ће избјећи оно сајгоре: сељење у нижи ранг такмичења. У првотном, нема никаквих шанса да и даље буде члан Црногорске лиге.

С. Г.

Кутак за разоноду**Зашто га цар плаћа**

Учител Александра Великог, Аристотел, волио је да напитања дворјана одговора са „не знам“.

— Не знам зашто вас онда цар плаћа кад ишта не знаете? — примије једном приликом неки дворјанин.

— Цар ме плаћа — одврати Аристотел — за оно што знам, а кад би ме плаћао за оно што не знам, читава његова ризница не би била девољна.

ОДГОВОР

— Шта треба да значи израз „бољећива празнина“ који често употребљавате у својим романима — упита неки критичар Диму Сина. — То никако не скватам. Зар може да пра зими некога боли?

— Зар вас, господине, још никада није бољела глава? — мирно одговори књижевник.

ПОРИЈЕКЛО

— Опростице, господине Дима, је ли истина да је ваш отац, мулат? — упита неки уображени племић познатог књижевника.

— Истина је — одговори овај.

— Дакле, ваш дјед је био црнац?

— Тако је.

— А шта је био ваш прадјед?

— Мајмуни, господине! — увршећено одговори Ди ма.

— Тако нешто сам и претпостављао.

— Да, да... Као што видите, моје поријекло почиње тамо где ваше завршава — рече књижевник.

КАЗАЛИ СУ...**Гурамо нос у друге светове**

КУСТО: На човјека чекају изненађења на Земљи и одмах испод слоја Земљине коре, а ми гурамо нос у друге светове.

*

ПЛЕР ЛОТИ: Прави књижевни таленат то је — пиши књиге као што се пишу писма.

*

МАРСЕЛ АШАР: Ако би биле приморане да кажу тајну задрже само за себе, многе жене би се разボљеле. Срећом, оне су увијек здрave.

*

ЧЕРЧИЛ: Морам се помирити с тим да старим, јер је то једини начин да дуже живим.

Оdbojkaški klub i njegov kapiten

Оdbojkaški klub „Авала“ се током 1980. године такмичио у Републичкој лиги и заузео треће мјесто, што није реалан пласман, с обзиром на квалитет тима, већ последица лошег материјалног стања. Са тог разлога клуб није био у стању да одигра све утакмице у гостима, већ је двије предао без борбе, а да их је одиграо, заузео би прво мјесто и пласирао се у Другу лицу. Да је екипа „Авала“ била у току 1980. године најквалитетнија у Црној Гори послужиће и податак да је пропласирану „Будућност“ побједила са 3:1, а другу пропласирану „Никшић“ са 3:2. На турниру република и покрајина, одржаном маја 1980. године у Фочи, за репрезентацију Црне Горе из тима „Авала“ учествовало је шест од укупно 12 играча. За овогодишњи турнир република и покрајина, који ће се одржати на Палићу, Предсједништво Оdbojkaškog савеза Црне Горе одредило је да за репрезентацију играју седам од укупно 12 играча.

Игрчи „Авала“ су одлични ученици и студенти, а још бољи активисти у ССО. Појединци су већ два пута учествовали на савезним радијним акцијама и добили су највећа колективна и појединачна признања.

Тим постоји на чисто аматерској основи. Игрчи су до приносили успеху клуба не само игром, него су га помагали и кроз друге видове, које могу манифестишти само прави спортисти ентузијасти. Структура играча је ученичко-студентска омладина, чија је просјек старости 20 година, а сви су поникли у нашем клубу и сви су мјештани.

Играч Оdbojkaškog клуба „Авала“ Драган Маровић је студент је II године Економског факултета у Титограду. Из љубави према одбојци он је редовно о свом трошку долазио из Титограда на утакмице и тренинге. Као примјеран спортиста, у тиму је изабран за капитена екипе. Сматрају га у Оdbojkaškom савезу Црне Горе за најбољег одбојкаша не само у тиму, већ и у нашој Републици, па је узет за састав репрезентације и за њеног капитена на турниру у Суботици.

Свему овоме може се додати да је Драган Маровић одличан активиста. Учество ваја је два пута на савезној радијној акцији у саставу бригаде „Вукица Митровић Шуња“, која је поборала највећа признања. Био је предсједник бригадне конференције и двоструки ударник. Члан је СК Југославије и члан Предсједништва актива Мјесне заједнице Будва II и, сигурни смо један од његових најактивнијих чланова. То су потврдили његови другови из Савеза омладине, тиме што су га почастовали да 1980. године преда Штафету младости на свечаности током до чека у Будви.

Узето све у обзир, таквог врхунског спортиста нема Будви у једном спорту.

ДВИЈЕ ШКОЛЕ У ВАТЕРПОЛО КЛУБ

Ватерполо клуб „Будва“, члан међурепубличке лиге групе југ, има пионирску и омладинску школу, с којима ради тренери Здравко Польак (пионир) и стандардни првотимац Никола Вукчевић (омладинци). На овогодишњем омладинском првенству Црне Горе екипа „Будве“ заузела је треће мјесто што представља успех.

ТАЛЕНТОВАНИ ПЛИВАЧИ

Спортиви на води у Будви сваког дана имају све вишег присталица, нарочито међу пионирима. У плivačkoj школи, којом руководи Здравко Польак, обучено је преко сто пионира првим вјештинама плivaња, а они најспретнији отишли су на пионирско првенство Црне Горе.

Будва ове године има и три републичка шампиона, и то Маркишића, Рађеновића и Митровића. Апсолутни првак Црне Горе у плivaњu је Петар Митровић, док за Николију Маркишића и његовог вршњака Рађеновића кажу да представљају наде плivačkog спорта.

С. Гленца